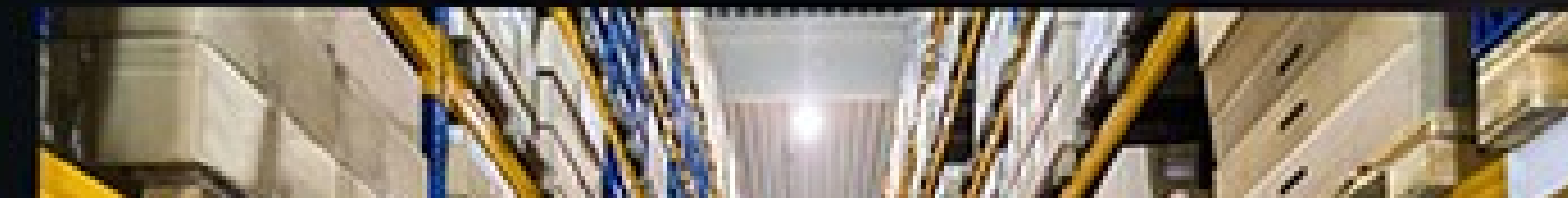
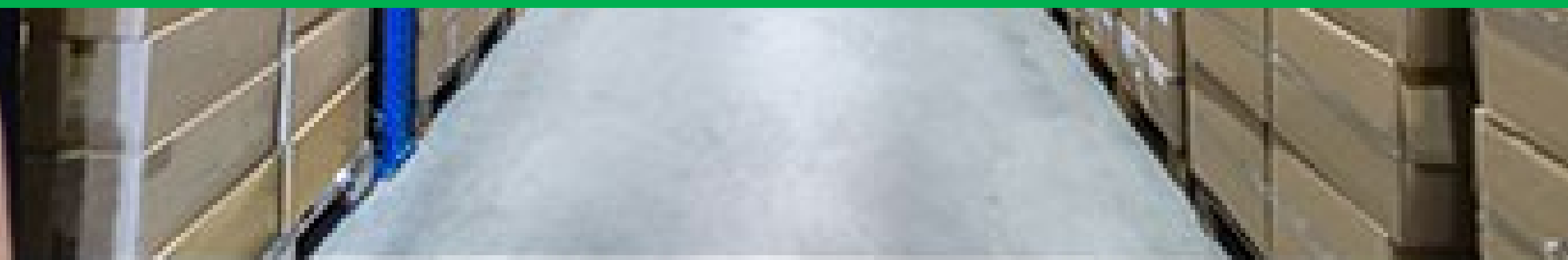


24.11.2022



Особливості ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ 2022 у період воєнного стану



Лектор:
**Галина
Морозовська**



КОЛИ?

Строк проведення інвентаризації

Чи можна перенести річну інвентаризацію на «після завершення воєнного стану»? Чи обов'язково проводити станом на 31.12.2022?

Коли проводити інвентаризацію у разі крадіжки, знищення (втрати) майна?

Оновлені вимоги Положення № 879 та Положення № 419 щодо інвентаризації майна на територіях бойових дій та тимчасово окупованих

Річна інвентаризація

На строки річної інвентаризації воєнний стан не вплинув

Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства

ст. 10 [Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»](#)
[від 16.07.1999 № 996-XIV](#)

п. 5 р. I

[Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 №](#)

[879](#)

Проведення інвентаризації є обов'язковим, зокрема, перед складанням річної фінансової звітності **у строки до дати балансу**

п. 7 та п. 10 р. I [Положення № 879](#)

п. 12



Річна інвентаризація

Строки проведення річної інвентаризації

Види активів та зобов'язань	Період проведення
• необоротні активи (крім незавершених капінвестицій, об'єктів основних засобів, які на момент інвентаризації перебуватимуть поза підприємством); • запаси (крім незавершеного виробництва та напівфабрикатів, інших матеріальних цінностей, які на момент інвентаризації перебуватимуть поза підприємством); • поточні біологічні активи; • дебіторська та кредиторська заборгованості; • витрати і доходи майбутніх періодів; • зобов'язання (крім невикористаних забезпечень, розрахунків з бюджетом та з відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)	Три місяці до дати балансу перед складанням річної фінзвітності з 1 жовтня по 31 грудня абз. 2 п. 10 р. I Положення № 879
• незавершені капітальні інвестиції, • незавершене виробництво, напівфабрикати, • фінансові інвестиції, грошові кошти, кошти цільового фінансування, • зобов'язання у частині невикористаних забезпечень, • розрахунки з бюджетом та з відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	Два місяці до дати балансу перед складанням річної фінзвітності з 1 листопада по 31 грудня абз. 3 п. 10 р. I Положення № 879



Річна інвентаризація

Строки проведення річної інвентаризації

Незважаючи на те, що **фінзвітність** до органів статистики та іншим користувачам (крім ДПС) **можна подати пізніше** – протягом трьох місяців після завершення воєнного стану (що передбачено [Законом](#) від 03.03.2022 № 2115-IX та п. 2 [Порядку № 419](#)), **відстрочення для проведення інвентаризації немає.**

Єдиний виняток: для підприємств, які знаходяться в зоні бойових дій, на тимчасово окупованих територіях. Проведення інвентаризації можна відкласти до моменту, коли в регіоні стане безпечно. Підстава для такого рішення – п. 8 розд. I Положення № 879, до якого цьогогоріч було внесено зміни ([наказ Мінфіну від 26.05.2022 р. № 148](#)). Проведення інвентаризації **вібудується на 01 число місяця, за місяцем можливості безпечного доступу до активів**, первинних документів та реєстрів бухобліку.



Інвентаризація у випадку втрати, пошкодження майна через збройну агресію рф

Коли проводиться?

За загальним правилом інвентаризація обов'язково проводиться у разі:

- встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей (**на день встановлення таких фактів**) в обсязі, визначеному керівником підприємства;
- техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха (**на день після закінчення явищ**) в обсязі, визначеному керівником підприємства

П. 7 р. I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879

Для територій, де ведуться бойові дії та тимчасово окупованих територій є спеціальні правила.

Допоки є небезпека (немає безпечного доступу до активів) – інвентаризація не проводиться.

Керівник МОЖЕ прийняти рішення провести відразу після факту пошкодження.

Якщо ні, тоді на **1 число місяця, що настає за місяцем, в якому з'явилася можливість доступу** до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку.



Зміни в правилах інвентаризації

п. 12 Порядку № 419 з урахуванням змін, внесених Постановою КМ [№ 667 від 10.06.2022](#)

Підприємства, які з дати початку тимчасової окупації мали місцезнаходження на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, на тимчасово окупованій території у Донецькій та Луганській областях, території проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та підприємства, які мали (мають) місцезнаходження в районах проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану, або підприємства, структурні підрозділи (відокремлене майно) яких розташовані на (в) таких територіях (районах), проводять інвентаризацію **у разі можливості безпечного та безперешкодного доступу уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку**, в яких відображені зобов'язання та власний капітал підприємств.

Райони проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану визначаються відповідно до законодавства.

...



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Зміни в правилах інвентаризації

п. 12 Порядку № 419 з урахуванням змін, внесених Постановою КМ [№ 667 від 10.06.2022](#)

...

Підприємства, зазначені в [абзаці десятому](#) цього пункту, зобов'язані провести інвентаризацію станом **на перше число місяця, що настає за місяцем, в якому з'явилася можливість доступу** до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації у бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

Керівники підприємств, зазначених в [абзаці десятому](#) цього пункту, **у разі встановлення фактів** викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна **МОЖУТЬ** прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна на день встановлення таких фактів.



Зміни в правилах інвентаризації

п. 8 р. I Положення № 879 зі змінами, внесеними наказом Мінфіну [№ 148 від 26.05.2022](#)

Підприємства, які з дати початку тимчасової окупації мали місцезнаходження на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, на тимчасово окупованій території у Донецькій та Луганській областях, території проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та **підприємства, які мали (мають) місцезнаходження в районах проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану**, або підприємства, структурні підрозділи (відокремлене майно) яких розташовані на (в) таких територіях (районах), **проводять інвентаризацію у разі можливості безпечного та безперешкодного доступу уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку**, в яких відображені зобов'язання та власний капітал підприємств.
Райони проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану визначаються відповідно до законодавства.

...



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Зміни в правилах інвентаризації

п. 8 р. I Положення № 879 зі змінами, внесеними наказом Мінфіну [№ 148 від 26.05.2022](#)

...

Керівники підприємств, зазначених в абзаці першому цього пункту, у разі встановлення фактів викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна, **можуть** прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна **на день встановлення таких фактів**.

Зазначені підприємства **зобов'язані** провести інвентаризацію станом **на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів**, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.



Зміни в правилах інвентаризації

п. 8 р. I Положення № 879 зі змінами, внесеними наказом Мінфіну [№ 148 від 26.05.2022](#)

...

Керівники підприємств, зазначених в абзаці першому цього пункту, у разі встановлення фактів викрадення (розкрадання), нестачі, знищення (псування) майна, **можуть** прийняти рішення про проведення інвентаризації такого окремо визначеного майна **на день встановлення таких фактів**.

Зазначені підприємства **зобов'язані** провести інвентаризацію станом **на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів**, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.



Перелік територій

Для цілей бухобліку!!!

У вільному доступі є перелік територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), сформований Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України за погодженням з Міністерством оборони України на підставі пропозицій відповідних обласних та Київської міської військової адміністрацій.

Зокрема, **перелік територіальних громад**, що розташовані в районах проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) станом на 23 вересня 2022 року, **затверджено наказом Міністерства з питань реінтеграції** тимчасово окупованих територій України від 25.04.2022 № 75 (у редакції наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 26.09.2022 № 217).

[Лист Мінфіну від 10.10.2022 р. № 41010-06-62/23254](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Чому важливо на правильну дату провести інвентаризацію у випадку пошкодження майна через агресію рф?

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії **відображаються** у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності **того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація.**

п. 3 р. III Положення № 879

...

Зазначені підприємства **зобов'язані** провести інвентаризацію станом **на 01 число місяця, що настає за місяцем, у якому зникли перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, та відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.**

п. 8 р. I Положення № 879



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Чому важливо на правильну дату провести інвентаризацію у випадку пошкодження майна через агресію рф?

Ситуація з практики:

у квітні – пошкоджено авто через збройну агресію рф;
у серпні – проведено інвентаризацію;
у жовтні складено акт списання.

На яку дату фіксувати списання такого непридатного пошкодженого автомобіля?

Це принципово важливо:

- 1) для визначення періоду списання залишкової вартості авто. Особливо, якщо підприємство, наприклад, у квітні було на єдиному податку 2%, а у серпні уже – на загальній системі;
- 2) якщо нараховуються ПЗ з ПДВ (якщо не запустили спецправила з п. 189.9 ПКУ) – у якому періоді?
- 3) якщо оприбутковується металобрухт – доходи якого періоду?

За Положенням № 879 – **у періоді завершення інвентаризації** (у серпні за даною ситуацією)



Чи можна списати пізніше, а не за результатами інвентаризації?

Уявімо під час інвентаризації комісія зробила висновок, що хоча об'єкт ОЗ (автомобіль) пошкоджено, все ж доцільно його відновити, що і зафіксовано у інвентаризаційному описі та протоколі, який затвердив керівник.

До речі: підприємства можуть додавати до протоколів інвентаризації будь-яку інформацію, що є суттєвою для прийняття рішень щодо визнання і оцінки активів і зобов'язань та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності.

Але далі, коли справа дійшла до відновлення, і було залучено СТО та прораховано вартість ремонту (виходячи з підвищеної вартості деталей), вирішили, що проводити ремонт економічно не виправдано, а краще розукомплектувати та продати авто по запчастинах. Або ж в ході обстеження на СТО було виявлено пошкодження, які за правилами безпеки не підлягають ремонту.

Тобто, при інвентаризації була одна інформація і вихідні дані, виходячи з яких вбачалося за доцільне проводити відновлення чи продаж такого об'єкта, а через певний проміжок часу ситуація змінилася (вихідні дані інші), відповідно і рішення (тому і акт списання ОЗ складено пізніше).





ХТО?

Інвентаризаційна комісія

Чи можна провести інвентаризацію без матеріально відповідальної особи?

Чи можна змінити склад комісії, якщо член комісії за кордоном?

Залишився один директор, чи може бути комісія у складі однієї особи?

Хто може бути в комісії з інвентаризації?

Чи можуть бути в інвентаризаційній комісії не працівники підприємства?

Склад інвентаризаційних комісій

Вимоги щодо складу комісії та проведення інвентаризації в присутності матеріально відповідальної особи залишилися без змін

Інвентаризація проводиться повним складом інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії) та у присутності матеріально відповідальної особи
п. 1 розд. II Положення № 879

Жодних послаблень, винятків чи зміни правил щодо формування комісії для проведення інвентаризації під час воєнного стану не було.



Склад інвентаризаційних комісій

ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНА КОМІСІЯ (аналог постійнодіючої)

Створюється з (п. 1 р. II Положення № 879):

- представників **апарату управління** підприємства;
- представників **бухгалтерської служби** (представників аудиторської фірми, централізованої бухгалтерії, підприємців-фізосіб, які ведуть бухоблік на підприємстві на договірних засадах);
- **досвідчених працівників** підприємства (інженерів, технологів, механіків, виконавців робіт, товаровознавців, економістів, бухгалтерів).

До складу інвентаризаційної комісії **МОЖНА** включати членів **ревізійної комісії** господарського товариства (за рішенням керівника підприємства).

Очолює:

керівник підприємства (його заступник);

або

керівник структурного підрозділу підприємства,
уповноважений керівником підприємства.

РОБОЧІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЙНІ КОМІСІЇ

Створюється з (п. 2 р. II Положення № 879):

- представників апарату управління;
 - представників бухгалтерської служби;
 - досвідчених працівників підприємства (установи), які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік.
- До того ж у робочі інвентаризаційні комісії можуть включатися члени інвентаризаційних комісій.

Табу:

- 1) **матеріально відповідальних осіб не включають** до складу робочих інвентаризаційних комісій для перевірки активів, які знаходяться на їхньому зберіганні;
- 2) **не можна призначати головою робочої інвентаризаційної комісії** для перевірки активів, що знаходяться на відповідальному зберіганні у тих самих матеріально відповідальних осіб, **одного й того самого працівника два роки підряд.**



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Чи може інвентаризаційна комісія складатися із однієї особи (якщо більше працівників на підприємстві немає, лише керівник)

Так, може.

В Положенні № 879 немає чітких правил, як діяти у випадку, коли на підприємстві працює одна особа, але **Положення № 879, як і інше законодавство України, не містить жодних обмежень щодо кількості членів інвентаризаційної комісії.**

У тих випадках, коли бухгалтерський облік ведеться безпосередньо керівником підприємства, інвентаризаційну комісію очолює керівник підприємства самотійно

абз. 2 п. 1 р. II Положення № 879

Якщо раніше був більший склад, а зараз залишився лише керівник, то він затверджує наказом змінений склад інвентаризаційної комісії (в особі себе самого), потім проводить інвентаризацію і затверджує її результати своїм підписом.



Чи може інвентаризаційна комісія складатися із однієї особи (якщо більше працівників на підприємстві немає, лише керівник)

Це виглядає нелогічно, але в нормальних умовах керівник також затверджує результати інвентаризації, проведеної інвентаризаційною комісією, яку він, як правило, і очолює. Отже, затвердження результатів інвентаризації, проведеної під особистим керівництвом і власноруч, не буде вважатися порушенням.

Згадуючи юридичне «що не заборонено, - дозволено», щодо нашої ситуації це означає: **якщо в штаті підприємства один працівник — керівник, то для проведення інвентаризації він у відповідному розпорядчому документі може затвердити склад інвентаризаційної комісії з однієї особи.**

Аналогічний висновок озвучував і Мінфін (щоправда, це було до змін у правилах проведення інвентаризації, але в цьому питанні змін не було)

[лист Мінфіну](#) від 27.05.2014 р. № 31-08410-07-29/12918



Склад інвентаризаційних комісій

Директор виїхав за кордон і виконує свої обов'язки дистанційно. Чи може він бути головою інвентаризаційної комісії?

Ні, не може. Адже інвентаризація повинна проводитися повним складом інвентаризаційної комісії.

п. 1 р. II Положення № 879

А дистанційна участь директора у проведенні інвентаризації неможлива.

Вихід: директоріві необхідно видати наказ про внесення змін до наказу про призначення інвентаризаційної комісії, призначивши іншого голову цієї комісії – заступника чи керівника структурного підрозділу (який фізично може бути присутній при проведенні інвентаризації). А потім уже оновлений склад комісії розпочне проведення інвентаризації.



Матеріально відповідальна особа відсутня: чи можна провести інвентаризацію?

Ні, без матеріально відповідальної особи інвентаризувати активи, які перебувають у її відання не можна.

Вихід:

- 1) матеріально відповідальна особа може надати довіреність іншій особі представляти її інтереси;
- 2) якщо відсутня матеріально відповідальна особа зможе бути присутньою до 31.12.2022 – перенести дату інвентаризації і в її присутності провести.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Касира мобілізовано – як провести інвентаризацію каси?

На період відсутності касира підприємству необхідно:

- або тимчасово прийняти на роботу нового касира;
- або покласти виконання обов'язків касира на одного із працівників (за його згодою), уклавши з ним договір про повну матеріальну відповідальність стосовно виконуваних функцій касира.

Ось цей співробітник і повинен бути присутнім під час інвентаризації каси.

До того ж факт зміни матеріально відповідальної особи є підставою для проведення інвентаризації в зоні його відповідальності (у нашому випадку – у касі підприємства) (п. 7 розд. I Положення № 879). Але навряд чи перед мобілізацією касира встигли провести інвентаризацію...

Цінності, передані касирові під відповідальність, у разі його відсутності перераховуються іншим касиром, якому вони передаються, у присутності керівника і головного бухгалтера або у присутності комісії, призначеної керівником підприємства. Про що складається **акт** за підписами зазначених осіб.

п. 45

[Положення про ведення касових операцій у національній валюті України, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Наказ на проведення інвентаризації

Перед проведенням інвентаризації підприємству необхідно видати наказ із зазначенням **обсягів і термінів інвентаризації активів і зобов'язань**. Обов'язково наказом слід затвердити склад інвентаризаційної і робочої (робочих) інвентаризаційної комісії, в також форми інвентаризаційних описів (актів). У наказі прописують й інструкції з проведення інвентаризації.

Якщо підприємство прийме рішення по розробці окремого Положення з проведення інвентаризації активів і зобов'язань, то всі вищевказані норми (крім призначення комісій) включають в дане Положення.



Наказ на проведення інвентаризації

НАКАЗ
по _____
(найменування підприємства)
від _____ № _____
(дата і номер наказу)
М. _____

Про проведення щорічної інвентаризації в 20__ році

З метою забезпечення повноти та достовірності відображення даних у річній фінансовій звітності, керуючись Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV, Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженою наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879, Порядком подання фінансової звітності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419, а також іншими нормативними документами, що регулюють проведення інвентаризації та складання річної фінансової звітності, **НАКАЗУЮ:**

- Провести повну інвентаризацію основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків з перевіркою їх фактичної наявності та документального підтвердження станом на «__»_____ 20__ року.
- Організацію інвентаризації та контроль за її проведенням покласти на постійно діючу інвентаризаційну комісію, затверджену наказом від «__» _____ 20__ року № ____.
- Проведення інвентаризації здійснити силами робочої інвентаризаційної комісії, затвердженої наказом від «__» _____ 20__ року № ____.
- Інвентаризацію провести у присутності матеріально відповідальних осіб:

(посада, П.І.П.)

(посада, П.І.П.)

(посада, П.І.П.)

(посада, П.І.П.)

(посада, П.І.П.)

(посада, П.І.П.)

5. Інвентаризацію окремих об'єктів провести в такі терміни:

- Товарно-матеріальних цінностей на складах, у незавершеному виробництві та готовій продукції, а також відвантажених і тих, що перебувають у дорозі, – _____ 20__ року;
- Грошових коштів у касі, цінних паперів, бланків суворої звітності – _____ 20__ року;
- Основних засобів, незавершених ремонтів основних засобів, нематеріальних активів, фінансових вкладень – _____ 20__ року;
- Розрахунків із покупцями, постачальниками та іншими дебіторами і кредиторами – _____ 20__ року.
- Постійно діючій інвентаризаційній комісії у п'ятиденний термін після закінчення інвентаризації передати матеріали інвентаризації на затвердження керівнику.
- Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор

(підпис) _____
(П.І.П.)

З наказом ознайомлені:

(П.І.П., підпис)

(П.І.П., підпис)

(П.І.П., підпис)

(П.І.П., підпис)

(П.І.П., підпис)

(П.І.П., підпис)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



ЩО? ЯК?

Які об'єкти потрібно проінвентаризувати

Чи інвентаризувати активи на відповідальному зберіганні, у дорозі?

Як інвентаризуються ОЗ, яку в оренді у інших підприємств?

Особливості інвентаризації розрахунків. Чи направляти акти звірки усім контрагентам, незалежно де вони знаходяться?

Чи впливає строк позовної давності під час карантину та воєнного стану, щоб визнати заборгованість безнадійною?

Обсяг інвентаризації

Суцільною інвентаризацією охоплюються **всі види зобов'язань та всі активи** підприємства незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі **предмети, що передані у прокат, оренду або перебувають на реконструкції, модернізації, консервації, у ремонті, запасі або резерві** незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають **активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках**, зокрема цінності, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні (об'єкти оперативної (операційної) оренди основних засобів, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, переробці, комісії, монтажі), умовні активи і зобов'язання (непередбачені активи та зобов'язання) підприємства (застави, гарантії, зобов'язання тощо), бланки документів суворої звітності, інші активи.

п. 6 р. I Положення № 897



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Обсяг інвентаризації

Інвентаризація земельних ділянок, будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів може проводитись один раз на три роки (крім нерухомого майна державних підприємств, їх об'єднань, установ та організацій, у тому числі того, що передано в оренду, концесію, та державного майна, яке не увійшло до статутного капіталу господарських організацій, утворених у процесі приватизації та корпоратизації, інвентаризація яких проводиться відповідно до вимог законодавства щодо інвентаризації об'єктів державної власності).

За рішенням керівника підприємства інвентаризація інструментів, приладів, інвентарю (меблів) може проводитися щороку в обсязі не менше 30 відсотків усіх зазначених об'єктів з обов'язковим охопленням інвентаризацією всіх інструментів, приладів, інвентарю (меблів) протягом трьох років.

Інвентаризація дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння, які містяться у приладах, обладнанні та інших виробах, здійснюється одночасно з інвентаризацією цих активів.

п. 10 р. I Положення № 897



Особливості інвентаризації розрахунків

Акт звірки розрахунків

При інвентаризації усім дебіторам **підприємства-кредитори повинні передати виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість**, які пред'являються інвентаризаційній комісії (робочій інвентаризаційній комісії) для підтвердження реальності заборгованості. Підприємства-дебітори мають підтвердити заборгованість або заявити свої заперечення.

Дебіторська і кредиторська заборгованості перевіряються щодо дотримання строку позовної давності, обґрунтованості сум, які обліковуються на рахунках обліку розрахунків з покупцями, замовниками, постачальниками, підрядниками, одержаних і виданих векселів, одержаних позикових коштів, наданих кредитів (позик), з підзвітними особами, депонентами, іншими дебіторами і кредиторами.

При проведенні інвентаризації звіряють дані як за дебіторською так і за кредиторською заборгованістю. При цьому **ініціатором такої звірки є кредитор**. Усім своїм дебіторам він повинен передати виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії (робочій інвентаризаційній комісії) для підтвердження реальності заборгованості. Дебітори мають підтвердити заборгованість або заявити свої заперечення

п. 7.2 Положення № 879



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Особливості інвентаризації розрахунків

Акт звірки розрахунків

Якщо ви виступали в ролі кредитора за заборгованістю перед постачальником – направляти Акт звірки потрібно. Якщо ж ви були дебітором – слід чекати акту від них і звіритись. Щоправда, жоден з нормативних документів не забороняє дебітору ініціювати оформлення акту звірки. Просто для кредитора при інвентаризації – це обов'язок направити Акт звірки, а дебітору - заповнити такий отриманий акт. Та якщо не отримали від кредитора, ніщо не заважає дебітору оформити акт звірки і направити його (якщо є така потреба).

На практиці дебіторам зазвичай надсилаються **акти звірки** за формою, установленною в додатку 1 до наказу Мінекономіки, Мінфіну, Держкомстату від 10.11.1998 р. № 148/234/383.

Зауважте, що акти звірки розрахунків, які підписані **КЕРІВНИКАМИ**, переривають строк позовної давності (бо свідчать про визнання заборгованості) (див. постанову ВГСУ від 19.01.2017 р. у справі № 920/1294/15 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64394980>). Акти звірки, підписані лише головними бухгалтерами (бухгалтерами) не переривають строку позовної давності.



Особливості інвентаризації розрахунків

Акт звірки розрахунків

Якщо до кінця звітного періоду розбіжності не усунено або залишилися нез'ясовані питання, то кожна сторона відображає розрахунки з дебіторами і кредиторами у своєму балансі в сумах, які випливають із записів у бухобліку і визнаються нею правильними (абзац другий пп. 7.2 розд. III Положення № 879).



Строк давності і карантин та воєнний стан

Наразі карантин подовжено до 31.12.2022 (постанова КМУ від 19.08.2022 № 928).

У п. 12 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ прописано: під час дії карантину, встановленого Кабміном з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), строки, встановлені ст. 257, 258, 362, 559, 681, 728, 786, 1293 цього Кодексу, **продовжуються на строк дії такого карантину.**

п. 5 Закон від 30.03.2020 р. № 540-IX

Строк позовної давності на період карантину «заморозився» за зобов'язаннями, строк давності за якими припадав на період карантину.

Тобто поки триває карантин – строк давності також призупинено.

Тож списати заборгованість через вплив строку давності у проміжок часу з 12.03.2020 по дату завершення карантину не можна.

Воєнний стан наразі продовжено **до 19 лютого 2023** (Закон від 16.11.2022 р. [№2738-IX](#))

У п. 19 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ прописано: **у період дії воєнного, надзвичайного стану** строки, визначені ст. [257-259](#), [362](#), [559](#), [681](#), [728](#), [786](#), [1293](#) ЦК, продовжуються на строк його дії.

Тож під час воєнного стану строк позовної давності також не впливає.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Проведення інвентаризації

Початок інвентаризації

До початку перевірки фактичної наявності активів:

- перевіряється справність усіх ваговимірювальних приладів;
- завершується обробка всіх документів щодо руху активів та формуються останні на момент інвентаризації реєстри прибуткових і видаткових документів або звіти про рух активів;
- **визначаються залишки на дату інвентаризації;**
- активи групуються, розсортовуються та розкладаються за назвами, сортами, розмірами у порядку, зручному для підрахунку (у разі проведення раптових інвентаризацій це робиться у присутності інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії)).

Голова інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії) **візує всі прибуткові та видаткові документи**, що додаються до реєстрів (звітів), із зазначенням «*До інвентаризації на (дата)*». Для бухгалтерської служби ці документи є підставою для визначення залишків активів на початок інвентаризації за даними обліку.

Матеріально відповідальні особи дають в інвентаризаційному описі розписки про те, що до початку інвентаризації всі прибуткові та видаткові документи на активи здані в бухгалтерію, що всі цінності, які надійшли під їх відповідальність, оприбутковані, а ті, що вибули, списані.



Проведення інвентаризації

Хід інвентаризації

Встановлюються наявні активи шляхом підрахунку, обміру, зважування.

Інвентаризацію проводять послідовно за місцями зберігання.

На прибуткових документах на активи, що надійшли на місця зберігання до передання в експлуатацію або використання робиться напис «Після інвентаризації», аналогічно і на видаткових документах.

Окремі описи на активи, що перебувають у дорозі та зберігаються на інших підприємствах.

Звіряльні відомості на «не своє» майно, яке проінвентаризовано, надсилаються підприємствам-власникам.



Проведення інвентаризації

Завершення інвентаризації

Якщо виявлено помилки в інвентаризаційних описах (актах) матеріально-відповідальна особа відразу ж повідомляє.

Можуть проводитися контрольні перевірки інвентаризації (до відкриття складу в якому проходила інвентаризація). Якщо значні відхилення – повторно проводиться інвентаризація робочою комісією у новому її складі.

Інвентаризаційні описи і акти передаються до бухгалтерії.

Бухгалтерія складає звіряльні відомості.

Інвентаризаційна комісія складає протокол базуючись на інвентаризаційних описах/актах та звіряльних відомостях та надає рекомендації по урегулюванню, списанню тощо.

Керівник затверджує протокол протягом 5 робочих днів.

Бухгалтерська служба відображає результати інвентаризації у бухобліку у періоді завершення інвентаризації.





НАВІЩО?

Інвентаризаційні документи

Які форми використовувати? На які активи, зобов'язання складаються окремі інвентаризаційні описи та акти і чому це важливо для обліку. Протокол інвентаризації, що у ньому потрібно зазначити та коли має підписати керівник.

Чи достатньо для списання ОЗ, запасів лише інвентаризаційних документів? Чи треба зовнішні висновки (сервісних центрів, СТО тощо)? При руйнуванні через збройну агресію РФ чи треба сертифікат ТПП, акт про пожежу від ДСНС, акт обстеження нерухомості комісією місцевого органу самоврядування?

У яких випадках інвентаризаційні документи доводять факт неможливості своєчасно виконувати податкові обов'язки та звільняють від відповідальності.

Відповідальність за непроведення

Інвентаризаційні документи

Інвентаризаційні описи	Акти інвентаризації
Застосовують для фіксування наявності, стану й оцінки активів підприємства та тих активів, які належать іншим підприємствам й обліковуються поза балансом	Застосовують для фіксування наявності готівки, грошових документів, бланків документів суворої звітності, фінансових інвестицій, а також повноти відображення грошових коштів на рахунках у банку (реєстраційних рахунках), дебіторської та кредиторської заборгованостей, зобов'язань, коштів цільового фінансування, витрат і доходів майбутніх періодів, забезпечень (резервів)
Інвентаризаційні описи складають на: • основні засоби (як власні, так і ті, що за балансом (орендовані, позичені тощо)); • нематеріальні активи; • запаси (зокрема, і ті, що перебувають на відповідальному зберіганні)	Акти інвентаризації складають на: • грошові кошти; • грошові документи, бланки документів суворої звітності; • фінансові інвестиції; • розрахунки з дебіторами та кредиторами; • кошти цільового фінансування, витрати й доходи майбутніх періодів, забезпечення (резерви)

Раніше всі підприємства (крім бюджетних) користувалися формами із префіксом «Инв-», затверджених постановою Держкомстату СРСР від 28.12.1989 р. № 241. Ці опису не містять у собі всієї тієї інформації, яку вимагає Положення № 879. **Можна використовувати форми інвентаризаційних документів, затверджені наказом Мінфіну від 17.06.2015 р. № 572** (вони для держсектору, але повністю за реквізитами підходять і звичайним підприємствам). Це однозначно не суперечитиме Положенню № 879, адже його дія поширюється на всі підприємства й організації України. Для нематеріальних активів застосовується форма, затверджена наказом Мінфіну від 22.11.2004 № 732.



Інвентаризаційні документи

- 1. Інвентаризаційні описи, акти інвентаризації** оформлюють не менш ніж у **2-х примірниках** (п. 21 р. 2 Положення № 879).
- 2. Інвентаризаційні описи, акти інвентаризації** складають як первинні документи (з усіма обов'язковими реквізитами) плюс з інформацією, яку вимагає Положення № 879.
- 3.** Інвентаризаційні описи (акти інвентаризації) можуть бути заповнені як рукописним способом, так і за допомогою електронних засобів обробки інформації (п. 14 р. II Положення № 879).
- 4. В інвентаризаційному описі** активи наводять **за найменуваннями** в кількісних одиницях виміру, прийнятих в обліку, **окремо за місцезнаходженням таких цінностей та особами, відповідальними за їх зберігання**, з можливим виділенням за субрахунками та номенклатурою (п. 16 р. II Положення № 879).
- 5. На кожній сторінці інвентаризаційного опису** вказують **словами число порядкових номерів активів і загальну кількість у натуральних вимірах усіх активів**, які записані на цій сторінці, незалежно від того, у яких одиницях виміру (штуках, метрах, кілограмах тощо) вони відображені (п. 16 р. II Положення № 879).
- 6. В інвентаризаційних описах (актах інвентаризації)** записи роблять послідовно в кожному рядку на окремому аркуші (крім останнього), **мають бути заповнені всі рядки. На останніх аркушах інвентаризаційного опису (акта інвентаризації) незаповнені рядки прокреслюються** (п. 17 р. II Положення № 879).



Інвентаризаційні документи

7. В інвентаризаційних описах (актах інвентаризації) помарок і підчисток не допускається.

Виправлення мають підписати усі члени комісії та матеріально відповідальні особи (тобто усі, хто заповнював).

8. Інвентаризаційні описи (акти інвентаризації) підписують усі члени інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії) та матеріально відповідальні особи.

9. Після закінчення інвентаризації оформлені **інвентаризаційні описи (акти інвентаризації)** здаються до бухгалтерії для перевірки, виявлення та відображення в обліку результатів інвентаризації. При цьому кількісні та цінові показники за даними бухгалтерського обліку проставляються навпроти відповідних даних інвентаризаційного опису та шляхом співставлення виявляються розходження між даними інвентаризації й даними обліку. Також бухгалтерська служба підприємства проводить перевірку всіх підрахунків у інвентаризаційних описах (актах інвентаризації). Виявлені помилки в цінах, таксуванні та підрахунках повинні бути виправлені й завірені підписами всіх членів інвентаризаційної комісії (робочої інвентаризаційної комісії) і матеріально відповідальних осіб.

На останній сторінці інвентаризаційних описів (актів інвентаризації) робиться відмітка про перевірку цін, таксування та підрахунки результату за підписами осіб, які проводили цю перевірку (п. 19 р. II Положення № 879).



Інвентаризаційні документи

Додаткова інформація та описи

Найменування активів, зобов'язань	Додаткова інформація в інвентаризаційному описі	Випадки складання окремих інвентаризаційних описів
Основні засоби	Документи, що підтверджують право власності на земельні ділянки, будівлі, споруди, іншу нерухомість. Інформація про основні засоби, залишкова вартість яких дорівнює нулю , повинна бути передана інвентаризаційної (робочої інвентаризаційної) комісією керівнику підприємства	1) Основні засоби, які не значаться в обліку . 2) Основні засоби, які не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню



Інвентаризаційні документи

Додаткова інформація та описи

Найменування активів, зобов'язань	Додаткова інформація в інвентаризаційному описі	Випадки складання окремих інвентаризаційних описів
Незавершені капітальні інвестиції	Розробити інвентаризаційний опис із зазначенням інформації: - найменування об'єкта, - обсяг виконаних і оплачених робіт за видами, конструктивними елементами, устаткуванням; - наявність обладнання, переданого для монтажу, який фактично не розпочато, відмітка про стан законсервованих і тимчасово зупинених будівельних об'єктів	1) Побудовані об'єкти, фактично введені в дію повністю або частково, але прийняття і введення в дію яких не оформлено належними документами, а також завершенні, але з якихось причин не введені в дію об'єкти із зазначенням причин затримки оформлення здачі в експлуатацію вказаних об'єктів. 2) Об'єкти, будівництво яких призупинено , а також проектно-вишукувальні роботи по нездійсненого будівництва, які повинні бути списані з балансу, із зазначенням причин припинення (нездійснення) будівництва. 3) Обладнання та устаткування, що передане для монтажу, який фактично не розпочато, а також встановлюється стан законсервованих і тимчасово зупинених будівельних об'єктів, розробок, нематеріальних активів



Інвентаризаційні документи

Додаткова інформація та описи

Найменування активів, зобов'язань	Додаткова інформація	Випадки складання окремих інвентаризаційних описів
Запаси	Для незавершеного виробництва вказати: - стадія та ступінь готовності, - кількість або обсяг виконаних робіт	1) Запаси, що знаходяться в дорозі, в тому числі відвантажена продукція 2) Запаси, що знаходяться на складах інших підприємств 3) Непридатні і зіпсовані запаси із зазначенням ступеня непридатності, характеру псування, пропозицій по уцінці, списанню або можливості використання цих предметів у господарській діяльності 4) Не оплачена у строк покупцями відвантажена продукція (товари) 5) Сировина, матеріали і покупні напівфабрикати, що перебувають біля робочих місць і не піддавались обробці, до опису незавершеного виробництва не включаються, а фіксуються в окремих інвентаризаційних описах 6) На незакінчений ремонт будівель, споруд, машин, обладнання, енергетичних установок та інших об'єктів — в окремому інвентаризаційному описі вказують: найменування об'єкта, що ремонтується, опис і відсоток виконаних робіт



Інвентаризаційні документи

Додаткова інформація та описи

Найменування активів, зобов'язань	Додаткова інформація в акті інвентаризації	Випадки складання окремих актів інвентаризації
Дебіторська та кредиторська заборгованість	Довідка про дебіторську і кредиторську заборгованість, щодо яких строк позовної давності минув , із зазначенням найменування і місцезнаходження таких дебіторів або кредиторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості	1) Кредиторська заборгованість за якою минув строк позовної давності і яка планується до списання
Розрахунки з відшкодування матеріальної шкоди	Зазначення інформації: - боржник, - за що і коли виник борг, - дата прийняття судового рішення (добровільної згоди боржника) про погашення боргу, сума заборгованості	—

Строк позовної давності поки триває карантин (з 12.03.2020) і на період воєнного стану – сплинути не може, бо призупинений відлік п. 12, п. 19 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ



Інвентаризаційні документи

Звіряльні відомості

Після того як бухгалтерія вивчила інвентаризаційні описи й актив інвентаризації, які їй надала інвентаризаційна комісія, вона складає звіряльні відомості активів і зобов'язань, **у яких відображаються розбіжності між даними бухгалтерського обліку й даними інвентаризаційних описів (актів інвентаризації)**

п. 20 р. II, п. 1 р. IV Положення № 879

Вартість лишків і нестач цінностей у звіряльних відомостях наводиться відповідно до їх оцінки в регістрах бухобліку.

На активи, що належать іншим підприємствам, складаються окремі звіряльні відомості, копії яких надсилаються власнику. Тож якщо розбіжностей немає, контрагенту ані опис, ані звіряльну відомість не направляють.

Форми звіряльних відомостей можна також почерпнути з наказу Мінфіну від 17.06.2015 р. № 572.

Оформлюють звіряльні відомості не менш ніж у 2-х примірниках (п. 21 р. II Положення № 879).

Отже, якщо розбіжностей немає, то звіряльні відомості можна не оформлювати. Принаймні виноска до звіряльних відомостей з Наказу № 572 (форми для бюджетників) говорить *«До відомостей включаються виявлені розбіжності між даними бухгалтерського обліку і даними інвентаризаційних описів»*.



Інвентаризаційні документи

Протокол інвентаризації

Висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю активів і зобов'язань з даними бухгалтерського обліку, зазначені в **порівняльних відомостях** і пропозиціях по їх врегулюванню, відображаються інвентаризаційною комісією в протоколі, який складається після закінчення інвентаризації та передається на розгляд і затвердження керівнику підприємства. У протоколі зазначаються: причини недостач, втрат, надлишків, а також пропозиції щодо заліку внаслідок пересортиці, списання недостач у межах норм природних втрат, а також понаднормових нестач і втрат від псування цінностей із зазначенням причин та вжитих заходів щодо запобігання таким втратам і недостач. Підприємства можуть додавати до протоколів іншу інформацію, яка є суттєвою для прийняття рішень щодо визнання і оцінки активів і зобов'язань і розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності (п. 1 р. IV Положення № 879). Форму протоколу можна почерпнути із наказу Мінфіну від 17.06.2015 р. № 572.

Протокол інвентаризаційної комісії затверджується керівником підприємства протягом 5 робочих днів після завершення інвентаризації.

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, в якому закінчена інвентаризація (п. 3 р. IV Положення № 879).



Втрата/пошкодження майна через збройну агресію рф

Ціль	Документи
Для списання у бухобліку	Внутрішні документи: - інвентаризаційні документи (описи, акти інвентаризації, звіряльні відомості, протокол); - Акти списання
Для податкового обліку	Внутрішні документи + зі сторони компетентних органів: - Сертифікат ТПП - ? - Акт, що засвідчує факт пожежі (ДСНС); - Витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань, що засвідчує факт реєстрації відомостей про кримінальне правопорушення (поліція – у разі крадіжки);
Для відшкодування збитків	Внутрішні (інвентаризаційні) документи + зі сторони компетентних органів + - Акт обстеження майна, зруйнованого (пошкодженого) внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації (постанова КМУ від 18.12.2013 р. № 947, за зверненням-заявою, Постанова КМУ від 19.04.2022 р. № 473); - Акт про демонтаж, якщо такий мав місце (постанова КМУ від 19.04.2022 р. № 474); - фото, відео (бажані); - Повідомлення про факт руйнування нерухомості (через ДІЯ чи ЦНАП, нотаріуса) (постанова КМУ від 26.03.2022 р. № 380); - Акт незалежної оцінки збитків - ? (за проектом Закону № 7193 від 22.03.2022) Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджений Постановою КМУ від 20.03.2022 № 326



Чи треба мати сертифікат ТПП для списання активів через воєнні пошкодження?

Чи достатньо лише інвентаризаційних документів?

Для відображення **у бухобліку** результатів пошкодження (втрати) через збройну агресію РФ достатньо інвентаризаційних документів (інвентаризаційні описи, звіряльні відомості, протокол інвентаризації) + акти списання (для ОЗ).

Дт 947 Кт 20, 22, 26, 28 тощо – при списанні запасів

Дт 976 Кт 10, 11 – на суму залишкової вартості ліквідованого ОЗ

Дт 13 Кт 10, 11 – на суму зносу ліквідованого ОЗ

Для податкових цілей (а саме ПДВ та акцизу) лише інвентаризаційних документів **не** вистачить.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата ТМЦ через війну

Податок на прибуток

«**врахування у складі витрат** платника податку втрат від псування або знищення його майна внаслідок настання форс-мажорних обставин повинно здійснюватися на підставі відповідних первинних документів, **за умови проведення обов'язкової інвентаризації** відповідно до наявних підстав для такої інвентаризації **та за наявності сертифіката про форс-мажорні обставини** (обставини непереборної сили)»

Лист ДПС від 05.05.2022 № 3781/7/99-00-04-01-03-07

<https://evp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/582117.html>

Для воєнного стану спрощена процедура засвідчення форс-мажору – лист ТПП

<https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022>

Але, податківці в роз'ясненнях згадують про сертифікат ТПП.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата ТМЦ через війну

ПДВ

п. 32¹ підрозділу 2 р. XX ПКУ (зміни внесені Законом [№ 2120-IX](#) від 15.03.2022)

Тимчасово, протягом дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, не вважаються використаними платником податку в неоподатковуваних податком на додану вартість операціях або операціях, що не є господарською діяльністю платника податку, товари:

- придбані в оподатковуваних податком на додану вартість операціях, **знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного, надзвичайного стану;**

пп. 69.29 підрозділу 10 р. XX ПКУ (зміни внесені Законом [№ 2260-IX](#) від 12.05.2022)

Суми податку на додану вартість, включені до складу податкового кредиту при здійсненні операцій з придбання товарів, які у подальшому були знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного стану, не включаються до обрахунку суми бюджетного відшкодування та зараховуються до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду до її повного погашення".

Якби цієї норми не було, то з ПДВ нараховувалися б компенсуючі податкові зобов'язання, якщо при придбанні таких запасів було право на податковий кредит (пп. «г» п. 198.5 ПКУ, [лист ГУ ДФС у Чернігівській області 25.02.2016 р. №661/10/25-01-15-01-09](#)) і оформлялася б зведена податкова накладна не пізніше кінця місяця – тип 13, ознака зведеної – 1, умовний ІПН - 6000000000000



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата ТМЦ через війну

ПДВ

Питання

2022В Чи нараховуються податкові зобов'язання та коригується податковий кредит при знищенні (втраті) під час дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, а також при передачі в державну чи комунальну власність, у т. ч. на користь добровольчих формувань територіальних громад, та надані на користь інших осіб для потреб забезпечення оборони України товарів, придбаних з ПДВ?

Відповідь

Коротка:

При знищенні (втраті) під час дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану товарів, придбаних з ПДВ, як до запровадження дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану, так і в період його дії, а також при передачі в державну чи комунальну власність, у т. ч. на користь добровольчих формувань територіальних громад, та надані на користь інших осіб для потреб забезпечення оборони України податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються та податковий кредит, сформований при їх придбанні, не коригується.

ЗІР 101.15 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30680>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата ТМЦ через війну

ПДВ

Протягом дії воєнного, надзвичайного стану, не вважаються використаними платником податку в неоподаткованих ПДВ операціях, або в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку, товари придбані в оподатковуваних ПДВ операціях, знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного, надзвичайного стану.

До наведених у цьому пункті операцій норми п. 198.5 ст. 198 ПКУ не застосовуються.

Дію обставин непереборної сили засвідчує Торгово-промислова палата України. **Листом ТПП України від 28.02.2022 № 2024/02.0-7.1** підтверджено, що введення військового стану в Україні з 24.02.2022 до його офіційного закінчення є обставинами непереборної сили (форс-мажорними обставинами).

З метою фіксації знищення (втрати) товарів внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного, надзвичайного стану платнику податку доцільно:

- провести інвентаризацію;
- **звернутися до органів ДСНС, які мають скласти акт пошкодження майна із зазначенням причини;**
- **звернутись до місцевих органів влади, які можуть додатково підтвердити факт знищення товарів;**
- **здійснити всі можливі заходи з фіксації факту пошкодження майна (фото/відео зйомка).**

Південне міжрегіональне управління ДПС по роботі з ВПП - новина від 22 червня 2022

<https://svp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/590259.html>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата підакцизних товарів через війну

На акцизних складах, які є частково зруйнованими та розташовані в районах проведення бойових дій або на тимчасово окупованих територіях збройними формуваннями Російської Федерації, облік пального та спирту етилового здійснюватиметься **на підставі даних інвентаризації, проведеної після закінчення зазначених у цьому пункті подій** п. 69.13 підрозділу 10 розд. XX ПКУ, завдяки змінам, внесеним Законом № 2120



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата підакцизних товарів через війну

За загальними правилами нестача, втрата ПММ суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів вважаються проданими безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання.

пп. 14.1.212 ПКУ

Ця норма не застосовується до випадків, передбачених п. 216.3 ПКУ.

А серед цих винятків з п. 216.3 ПКУ податкове зобов'язання щодо втраченого підакцизного товару (продукції) не виникає, якщо, зокрема, платник податку документально зафіксував ці втрати та надав контролюючим органам необхідні докази того, що відповідний підакцизний товар (продукцію) утрачено внаслідок аварії, пожежі, повені чи інших **форс-мажорних обставин** і його використання на митній території України є неможливим

пп. «а» п. 216.3 ПКУ

Для воєнного
стану спрощена
процедура
засвідчення
форс-мажору –
лист ТПП

[https://ucci.org.ua/
press-center/ucci-
news/protsedura-z
asvidchennia-fors-
mazhornikh-obsta
vin-z-28-02-2022](https://ucci.org.ua/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obsta-
vin-z-28-02-2022)

Чи
сертифікат???



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата підакцизних товарів через війну

Податківці роз'яснюють: на втрачене ПММ потрібно оформити акцизну накладну (код операції для складання в одному примірнику 2) та зареєструвати її після завершення дії воєнного стану

новина ГУ ДПС у Чернівецькій області

<https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/576794.html>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата підакцизних товарів через війну

Питання

2022В Які податкові наслідки мають операції з втрати пального внаслідок військової агресії Російської Федерації?

Відповідь

Коротка:

Втрати пального внаслідок військової агресії Російської Федерації, підлягають відображенню на підставі первинних документів, складених відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

На обсяги такого пального платниками акцизного податку з реалізації пального складаються акцизні накладні на обсяги втраченого пального, які підлягають подальшій реєстрації після завершення дії воєнного стану.

Повна:

У випадку, якщо пальне втрачене, зіпсоване, знищене, в тому числі в наслідок аварії, пожежі, повені, інших форс-мажорних обставин, відповідно до п.п. 216.3 ст. 216 Податкового кодексу України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI зі змінами і доповненнями (далі – ПКУ) суб'єкти господарювання, які є платниками акцизного податку з реалізації пального, зобов'язані скласти акцизну накладну на такі операції (код операції для складання в одному примірнику 2).

Що стосується відображення суб'єктами господарювання операцій із втрати пального внаслідок військової агресії Російської Федерації, то такі операції підлягають відображенню на підставі первинних документів, складених відповідно до Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та з урахуванням положень ст. 231 ПКУ (на обсяги пального, зокрема, зіпсованого, знищеного, в тому числі внаслідок аварії, пожежі, повені, інших форс-мажорних обставин платниками акцизного податку з реалізації пального складаються також акцизні накладні на обсяги втраченого пального, які підлягають подальшій реєстрації після завершення дії воєнного стану).

ЗІР 114.10 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=30651>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Втрата підакцизних товарів через війну

Якщо ваше підприємство не було платником акцизного податку, то втрата ПММ не робить підприємство платником акцизу.

Втрата пального не є його реалізацією, це лише об'єкт оподаткування для платників акцизного податку.

Таким чином, якщо платник не підпадає під визначення платника акцизного податку, то норма пп. 213.1.6 ПКУ на нього не поширюється.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Ліквідація ОЗ через війну

ПДВ

Спеціальних правил, пов'язаних саме з дією воєнного стану немає. Діють загальні правила, зокрема й щодо вимушеної ліквідації ОЗ з п. 189.9 ПКУ.

Ліквідація основних засобів – це постачання товарів (абз. «д» пп. 14.1.191 ПКУ).

База нарахування – **звичайна ціна (!)**, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації (п. 189.9 ПКУ).

Винятки, коли ПДВ не нараховують при ліквідації:

- у зв'язку з **їх знищенням** або руйнуванням унаслідок дії обставин непереборної сили;
- коли така ліквідація здійснюється **без згоди платника податку**, у т.ч. у разі викрадення;
- коли платник податку **надає контролюючому органу відповідний документ про знищення, розібрання чи перетворення необоротних активів в інший спосіб, унаслідок чого необоротний актив не може використовуватися за первісним призначенням.**

Важливий документ у цьому питанні -

[Узагальнююча консультація, затверджена наказом Мінфіну від 03.08.2018 р. № 673](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Ліквідація ОЗ через війну

Підтвердження знищення, руйнування чи викрадення основних засобів

Причина	Документ
Знищення у зв'язку з обставинами непереборної сили	сертифікат Торгово-промислової палати України, який засвідчує факт настання обставин непереборної сили (форс-мажору), отриманий відповідно до Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997 р. № 671/97-ВР
Пожежа	акт, що засвідчує факт пожежі, складений згідно з положеннями Порядку обліку пожеж та їх наслідків, затвердженого постановою КМУ від 26.12.2003 р. № 2030, що підписується комісією, до складу якої входить не менш як три особи, у т.ч. представник територіального органу ДСНС України, представник адміністрації (власник) об'єкта, потерпілий
Знищення	дані (витяг) із відповідного реєстру про припинення права власності на основні засоби в разі їх повного знищення згідно з порядком, визначеним ст. 349 ЦКУ
Крадіжка	витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань, що засвідчує факт реєстрації відомостей про кримінальне правопорушення, отриманий у порядку, установленому Кримінальним процесуальним кодексом України, у разі викрадення основних засобів
Інші обставини знищення	інші документи, що відповідно до законодавства підтверджують факт знищення, зруйнування, викрадення основних виробничих або невиробничих засобів

Ліквідація ОЗ через війну

Розібрання чи інші перетворення основних засобів

Платник ПДВ не нараховує ПДВшних зобов'язань (у т.ч., компенсуючі податкові зобов'язання за п. 198.5 ПКУ) у разі подання податківцям **акта на списання основних засобів**, складеного постійно діючою на підприємстві комісією (Узагальнююча консультація № 673):

- **за типовою формою**, установленною наказом Мінстату України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352 (скасовано типові форми [Наказом від 22.10.2021 р. № 266](#)). Можна використовувати форму з [наказу Мінфіну від 13.09.2016 р. № 818](#) (для держсектору);

або

- **за довільною формою** за умови, якщо такий документ міститиме всю необхідну інформацію, яка дозволяє ідентифікувати операцію, та матиме всі реквізити первинного документа. Такий документ має підтверджувати факт знищення, розібрання чи перетворення основних засобів в інший спосіб, унаслідок чого основний засіб не може використовуватися за первісним призначенням. Раніше податківці хотіли бачити крім цих документів ще й Висновок відповідної експертної комісії щодо неможливості використання в майбутньому цих засобів за первісним призначенням як окремий документ.



Інвентаризаційні документи

Підтвердження неможливості виконувати податкові обов'язки

На період воєнного стану діють окремі умови звільнення від відповідальності за несвоєчасне виконання податкових обов'язків (реєстрацію податкових накладних/розрахунків коригування, подання декларацій, сплату податків). Вони прописані в пп. 69.1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ і залежать від того, може чи ні платник податку їх виконувати.

Процедуру повідомлення й підтвердження неможливості виконувати податкові обов'язки встановлено наказом Мінфіну від 29.07.2022 № 225 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-22#Text>

У цьому документі окремо наведено підстави, які унеможливають виконання податкових обов'язків, та документи, які підтверджують ці факти.

Так от, серед підстав неможливості виконання податкових обов'язків для юросіб знаходимо: *«... втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів, комп'ютерного та іншого обладнання внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації».*



Інвентаризаційні документи

Серед документів, які підтверджують такі факти, зокрема, є:

- інформація з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно у разі його знищення відповідно до [Порядку надання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно](#), затвердженого постановою КМУ від 25.12.2015 № 1127;
- інформаційне повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, що подається програмними засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг (Портал Дія);
- Витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, що засвідчує факт реєстрації відомостей про кримінальне правопорушення, отриманий у порядку, встановленому [Кримінальним процесуальним кодексом України](#), у разі викрадення основних засобів або руйнування/втрати майна;
- документи, що свідчать про пошкодження, знищення, втрату майна, що знаходиться на балансі підприємства і є об'єктом оподаткування, єдиним джерелом для сплати податків або яке перебуває у податковій заставі (акт про надзвичайну подію, інвентаризаційний опис, **протокол інвентаризаційної комісії, підписаний представником територіального органу ДСНС**, згідно з якими відбувається відображення таких подій у бухгалтерському обліку та викладаються фактичні події, зазначаються понесені матеріальні втрати (перелік майна, його вартість); заява до правоохоронних органів; акт незалежного оцінювача; наявність страхового полісу, заява про



Чи підписують протокол інвентаризації ДСНС

Важливо: у разі проведення звичайної інвентаризації до дати балансу перед складанням річної фінзвітності немає вимоги, щоб протокол підписували представники ДСНС (навіть якщо майно пошкоджено через збройну агресію рф).

Згадка про «**протокол інвентаризаційної комісії, підписаний представником територіального органу ДСНС**» є лише в Наказі № 225 щодо підтвердження неможливості виконання податкових обов'язків у разі пошкодження, знищення, втрати майна, яке є «об'єктом оподаткування, єдиним джерелом для сплати податків або яке перебуває в податковій заставі». Тобто в інших випадках про підписи представників ДСНС на протоколі не йдеться.



Чи підписують протокол інвентаризації ДСНС

Хто може бути в інвентаризаційній комісії.

Згідно з п. 1 розд. II Положення № 879 до складу інвентаризаційної комісії входять працівники підприємства (з апарату управління, з бухгалтерії, досвідчені працівники підприємства, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік). Серед тих, хто **не є працівником** підприємства і може входити до складу комісії, згадуються лише:

- представники аудиторської фірми, централізованої бухгалтерії, суб'єкта підприємницької діяльності - фізособи, яка здійснює ведення бухобліку на підприємстві на договірних засадах;
- члени ревізійної комісії господарського товариства.
- І у цьому самому пункті Положення № 879 зроблено ремарку: у разі проведення інвентаризації за судовим рішенням або на підставі належним чином оформленого документа органу, який відповідно до закону має право вимагати проведення такої інвентаризації, посадові особи цього органу (за їх згодою) **можуть бути присутні** під час проведення інвентаризації. Тобто йдеться про можливість присутності, але не про участь в інвентаризації чи входження до складу комісії. Тож, однозначно, і протокол вони не підписуватимуть.

Ведемо до того, що у профільному щодо інвентаризації Положенні № 879 не передбачено навіть можливості залучати до інвентаризації представників ДСНС.



Чи підписують протокол інвентаризації ДСНС

Дійсно, спеціалісти ДСНС, перебуваючи на об'єкті, пошкодженому внаслідок збройної агресії РФ, чи з інших причин (ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальна справа, гасіння пожеж, пожежна та техногенна безпека), якщо їх викликали, складуть свої документи (акт про факт пожежі, акт про факт руйнування, звіт про обстеження, акт демонтажу тощо), на оформлення яких мають повноваження. Але, повторимося, – не протокол інвентаризації, до проведення якої на підприємстві жодного стосунку вони не мають (ДСНС не перевіряє, які саме запаси, основні засоби, документи знищено, яке рішення щодо них ухвалила комісія і керівництво підприємства).



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Чи підписують протокол інвентаризації ДСНС

Знищення первинних документів: чи дійсно до участі в комісії треба залучити ДСНС?

Згідно з п. 6.10 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.1995 № 88 (далі — Положення № 88), у разі пропажі або знищення первинних документів, облікових реєстрів і звітності керівник підприємства письмово повідомляє про це правоохоронні органи та наказом призначає комісію для встановлення переліку відсутніх документів та розслідування причин їх пропажі або знищення.

Для участі в роботі комісії **запрошуються** представники слідчих органів, охорони і державного пожежного нагляду.

Можемо припустити, що саме цим пунктом і навіяно питання підпису представників ДСНС у протоколі інвентаризації. Але в разі зникнення, втрати документів **складається акт**: *«результати роботи комісії оформляються актом, який затверджується керівником підприємства»* (пряма норма з того ж п. 6.10 Положення № 88).

До того ж, запросити представників ДСНС для розслідування фактів ще не означає, що вони будуть присутніми під час розслідування. Тому на практиці встановлення фактів втрати документів здійснюється як внутрішнє розслідування, і акт підпишуть члени комісії –працівники підприємства. А для стороннього розслідування потрібне звернення до поліції та, відповідно, порушення справи (або ж ні).



Відповідальність за не проведення інвентаризації

Інвентаризація призначена для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. **Без даних інвентаризації органи статистики під час перевірки можуть визнати звітність такою, що є недостовірною. Ці дії загрожують штрафом у розмірі від 170 грн до 255 грн** (ст. 186³ КпАП). Розглядають такі справи і накладають адмінсанкції органи Держстату.

Окрему **відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства**, який повинен створити необхідні умови для її проведення в стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення. Зокрема, на противагу ст. 186³ КпАП, якою передбачена відповідальність за подання недостовірних даних для проведення державного статспостереження, ст. 164² КпАП **прямо** передбачає відповідальність за **несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризацій грошових коштів і матеріальних цінностей**. Відповідні дії загрожують **накладенням штрафу в розмірі від 136 грн до 255 грн**. У разі повторного порушення протягом року — від 170 грн до 340 грн. Законодавець наділив повноваженнями органи державного фінансового контролю розглядати правопорушення, передбачені ст. 164² КпАП (ст. 234¹ КпАП) — тобто Державна аудиторська служба. А відвідати вони можуть лише держоргани, держпідприємства або підприємства, що мають справу з бюджетними коштами та/або майном



Відповідальність за не проведення інвентаризації

При припиненні юрособи

На замітку: КпАП передбачена відповідальність за **непроведення інвентаризації майна під час припинення юридичної особи**. Хоча така ситуація є доволі специфічною, однак слід зважати на неї з огляду на те, що штраф за згадане порушення загрожує чималий: **від 100 до 150 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто від 1700 грн до 2550 грн** (ст. 166⁶ КпАП).

При непроведенні інвентаризації на вимогу податкового органу

Загрожує адміністративний арешт майна

«94.2. Арешт майна може бути застосовано, якщо з'ясовується одна з таких обставин:

...

94.2.8. платник податків (його посадові особи або особи, які здійснюють готівкові розрахунки та/або провадять діяльність, що підлягає ліцензуванню) відмовляється від проведення відповідно до вимог цього Кодексу інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів (зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки)»



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



Інвентаризація ОЗ та нематактивів

Ліквідація (списання): бухоблік, ПДВ, податок на прибуток. Які документи слід оформити аби не нараховувати ПДВ при ліквідації ОЗ? Чому варто «списувати» об'єкти, яких немає у наявності? Чи списувати повністю амортизовані об'єкти? Чи списувати основні засоби, що перебувають на непідконтрольній території? Які особливості при списанні незавершених капінвестицій?

Металобрухт – нові правила розподілу ПДВ у 2022 році.

Оновлені вимоги щодо перегляду строку корисного використання, ліквідаційної вартості та методу амортизації (зміни у НП(С)БО 7, внесені наказом Мінфіну від 26.05.2022 № 148).

Інвентаризація ОЗ

Інвентаризації підлягають як власні основні засоби так і ті, що не належить підприємству і обліковується на позабалансових рахунках.

п. 6 р. I Положення № 879.

Відмітимо: інвентаризація земельних ділянок, будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів може проводитись один раз на 3 роки. Виняток із цього правила — інвентаризація нерухомого майна держпідприємств, їх об'єднань, установ та організацій, у т.ч. того, що передано в оренду, концесію, та державного майна, яке не увійшло до статутного капіталу госпорганізацій, утворених у процесі приватизації й корпоратизації, інвентаризація яких проводиться відповідно до вимог законодавства щодо інвентаризації об'єктів держвласності.

Результати інвентаризації відображають в інвентаризаційному описі.

Рекомендуємо скористатися **формою** інвентаризаційного опису [з наказу Мінфіну від 17.06.2015 р. № 572](#) (вони затверджені для бюджетних установ, але повністю за реквізитами підходять і звичайним підприємствам). Складають не менше ніж у двох примірниках.



Інвентаризація ОЗ

Інвентаризаційний опис складається за об'єктами основних засобів чи групами та **окремо за кожною матеріально відповідальною особою**

пп. 1.2 р. III Положення № 879

Можуть складатися групові інвентаризаційні описи МНМА, виданих в індивідуальне користування працівників та на бібліотечні фонди

пп. пп. 1.9, 1.11 р. III Положення № 879

В описі приводять:

- найменуванням відповідно до основного призначення об'єкта;
- інвентарний номер,
- виробника,
- заводський номер (при його наявності),
- рік випуску,
- первісну (переоцінену) вартість, суму зносу,
- термін корисного використання.

п. 1.3 р. III Положення № 879



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Багаторічні насадження вносяться до інвентаризаційного опису за культурами, ботанічними сортами із зазначенням року закладення, площі, кількості дерев або кущів, за категоріями та їх балансовою вартістю.

Іригаційні і меліоративні споруди записуються за видом і родом споруд із зазначенням їхніх розмірів, року спорудження, балансової вартості та інших відомостей, що характеризують їх призначення і стан.

Документи, що підтверджують право власності на земельні ділянки, будівлі, споруди, іншу нерухомість.

Інформація про основні засоби, залишкова вартість яких дорівнює нулю, повинна бути передана інвентаризаційною (робочою інвентаризаційною) комісією керівнику підприємства

пп. 1.4 р. III Положення № 879



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

У разі виявлення об'єктів, що не знаходяться на обліку, а також об'єктів, дані про які відсутні в обліку, до інвентаризаційного опису відсутні відомості і технічні показники про такі об'єкти вносяться, наприклад, так: про будівлі - зазначаються їх призначення, основні матеріали, з яких вони побудовані, об'єм (зовнішній чи внутрішній обмір), площа (загальна корисна площа), число поверхів, підвалів, напівпідвалів, рік побудови тощо.

пп. 1.5 р. III Положення № 879

У разі невідображення виконаних робіт капітального характеру (добудова поверхів, прибудова нових приміщень тощо) або часткової ліквідації будівель і споруд (знесення окремих конструктивних елементів) в бухгалтерському обліку підприємства визначається сума збільшення або зменшення балансової вартості об'єкта і в описі відображаються дані про проведені зміни.

пп. 1.3 р. III Положення № 879



Інвентаризація ОЗ

ОКРЕМІ інвентаризаційні описи

- ✓ Основні засоби, які **не значаться в обліку**
п. 1.5 р. III Положення № 879
- ✓ Основні засоби, які **не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню** (із зазначенням часу введення в експлуатацію та причин, що довели до стану непридатності цих об'єктів)
пп. 1.8 р. III Положення № 879



Інвентаризація ОЗ

Зміни у НП(С)БО 7, внесені наказом Мінфіну [від 26.05.2022 № 148](#)

Строк корисного використання (експлуатації) та ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів **переглядаються на кінець звітного року у разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання.**

п. 25 [НП\(С\)БО 7](#)

Метод амортизації об'єкта основних засобів **переглядається на кінець звітного року у разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.**

п. 28 [НП\(С\)БО 7](#)



Інвентаризація ОЗ

Після оформлення інвентаризаційного опису у матеріально відповідальних осіб беруть іще одну розписку про те, що всі цінності, зазначені в описі, перевірені в присутності членів комісії та внесені до опису. У зв'язку із цим претензій до інвентаризаційної комісії немає, а всі перелічені в описі цінності перебувають на відповідальному зберіганні таких осіб (таку розписку типово приводять в самому описі).

Після здачі інвентаризаційних описів в бухгалтерію, останньою складається **звіряльна відомість** (не менш ніж у двох примірниках).

У ній відображають розбіжності між даними бухгалтерського обліку і даними інвентаризаційних описів (актів інвентаризації).

п. 20 р. II, п. 1 р. IV Положення № 879

Далі результати, пропозиції і висновки оформляють у **протоколі (розглядає та підписує керівник впродовж 5 робочих днів)**.



Інвентаризація ОЗ

Відображення як результатів інвентаризації чи як помилку?

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії **відображаються** у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності **того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація.**

п. 3 р. III Положення № 879

Виявлені при інвентаризації розбіжності між фактичною наявністю активів і зобов'язань і даними бухгалтерського обліку регулюються підприємствами в такому порядку:

- основні засоби, нематеріальні активи, які виявлені в лишках, підлягають оприбуткуванню зі збільшенням доходів майбутніх періодів (доходів спеціального фонду бюджетної установи)

п. 4 р. III Положення № 879



Інвентаризація ОЗ

Відображення як результатів інвентаризації чи як помилку?

Якщо в результаті інвентаризації виявляють розбіжність, яка стала наслідком облікової помилки (наприклад, документ не провели в обліку, неправильно оприбуткували (не на той рахунок), помилково списали і т. д.), то таку розбіжність між фактом і обліком не вважають фактичним лишком або нестачею. Її позбуваються шляхом виправлення помилок за НП(С)БО 6

[лист Мінфіну від 13.12.2004 р. № 31-04200-30-10/22823](#)

Оформляють на основі бухдовідки.

Тобто в ситуації, коли документи на ОЗ є, а в обліку їх не відобразили – вихід для оприбуткування – виправлення помилки, а не фіксація лишків.



Інвентаризація ОЗ

Лишки

При інвентаризації «знайшли» ОЗ, які не були оприбутковані в обліку і не підтверджені первинними документами (не йдеться про не оприбуковані через помилку)

Дт 10, 11 Кт 69 – оприбуткування лишків за справедливою (тобто ринковою) вартістю

п. 4 р. IV Положення № 879

При нарахуванні амортизації на них:

Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 13

Одночасно визнання доходу:

Дт 69 Кт 746

Нестачі

Дт 072 – виявлено нестачу (на облікову вартість)

Дт 13 Кт 10, 11 – списано суму зносу (накопиченої амортизації)

Дт 976 Кт 10 – списано залишкову вартість

Дт 976 Кт 641 – нараховано ПЗ з ПДВ (якщо немає документів, які б підтверджували крадіжку, розібрання, неможливість використання).

Якщо виявлено винну особу:

Кт 072

Дт 375 Кт 746 – на суму прямого збитку

Дт 375 Кт 642 – на суму перевищення оціночного збитку над прямим збитком (ця сума перераховується до бюджету за постановою КМУ від 22.01.1996 р. № 116)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Лишки ОЗ

Безхазяйною є річ, яка не має власника або власник якої невідомий (ст. 335 ЦКУ). **Безхазяйні нерухомі речі** беруться на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за заявою органу місцевого самоврядування, на території якого вони розміщені. Про взяття таких речей на облік робиться оголошення у друкованих засобах масової інформації. Це потрібно аби встановити власника або іншу особу, яка має право вимагати повернення такої речі або заявити про свої права на вказану річ. Лише після закінчення **одного року** з моменту взяття такої речі на облік – виникнуть правові підстави для визнання власником речі іншої особи.

Податок на прибуток

Різниць за лишками при визначенні бази з податку на прибуток в ПКУ немає. Тобто як операція відобразилася в бухобліку і вплинула на бухфінрезультат так вона позначиться і на базі з податку на прибуток.

В податковому обліку такі об'єкти амортизують.

ПДВ

Жодних наслідків.



Інвентаризація ОЗ

Нестачі ОЗ

Податок на прибуток

Виникають різниці з податку на прибуток у тих підприємств, які використовують різниці з р. III ПКУ

Фінансовий результат до оподаткування:	
збільшують на суму (п. 138.1 ПКУ):	зменшують на суму (п. 138.2 ПКУ):
- залишкової вартості об'єкта визначеної відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку Тобто на БУХГАЛТЕРСЬКУ залишкову вартість	- залишкової вартості об'єкта визначеної за правилами податкового обліку Тобто на ПОДАТКОВУ залишкову вартість
ряд. 1.1.2 додатка РІ до декларації	ряд. 1.2.2 додатка РІ до декларації

У разі ліквідації **невиробничих (тобто негоспдіяльних)** основних засобів їх залишкова бухгалтерська вартість збільшує бухфінрезультат до оподаткування. Сум, що зменшує бухфінреультат до оподаткування при ліквідації негоспдіяльних основних засобів немає.



Інвентаризація ОЗ

Нестачі ОЗ

ПДВ

Нестачу основних засобів, виявлену під час інвентаризації, **можна віднести до випадків, які не спричиняють нарахування податкових зобов'язань із ПДВ за п. 189.9 ПКУ**. Адже така нестача явно відбулася без згоди платника податку, що належним чином буде підтверджено не лише інвентаризаційними документами (Звіряльною відомістю та Протоколом), а й Актом на списання основних засобів (використовуючи власно розроблені форми на основі типових ф. № ОЗ-3 або ф. № ОЗ-4 (типові форми ОЗ відмінено [Наказом від 22.10.2021 р. № 266](#)) або з [наказу Мінфіну від 13.09.2016 р. № 818](#) (для держсектору, але можна взяти для власної форми за основу).

Компенсуючих ПЗ в такому разі також не буде.

Нині у пп. «г» п. 198.5 ПКУ прямо прописано, що компенсаційні ПЗ нараховуватися не будуть, якщо ліквідуються основні засоби за правилами п. 189.9 ПКУ.

(До змін у ПКУ намагалися «підтягти» пп. «г» п. 198.5 ПКУ, але в стінах суду рішення на користь платника - у постанов Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 08.07.2015 р. у справі № 804/6742/15: абзац «г» п. 198.5 ПКУ регулює випадки свідомого (!) використання ОЗ в негоспдіяльності, а у випадку крадіжки усе відбувається без волі підприємства)



Інвентаризація ОЗ

Нестачі ОЗ

ПДВ

Ліквідація основних засобів – це постачання товарів (абз. «д» пп. 14.1.191 ПКУ).

База нарахування – **звичайна ціна (!)**, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації (п. 189.9 ПКУ).

Винятки, коли ПДВ не нараховують при ліквідації:

- у зв'язку з **їх знищенням** або руйнуванням унаслідок дії обставин непереборної сили;
- коли така ліквідація здійснюється **без згоди платника податку**, у т.ч. у разі викрадення;
- коли платник податку **надає контролюючому органу відповідний документ про знищення, розібрання чи перетворення необоротних активів в інший спосіб, унаслідок чого необоротний актив не може використовуватися за первісним призначенням.**

Важливий документ у цьому питанні -

[Узагальнююча консультація, затверджена наказом Мінфіну від 03.08.2018 р. № 673](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

пдв

Підтвердження знищення, руйнування чи викрадення основних засобів

Причина	Документ
Знищення у зв'язку з обставинами непереборної сили	сертифікат Торгово-промислової палати України, який засвідчує факт настання обставин непереборної сили (форс-мажору), отриманий відповідно до Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02.12.1997 р. № 671/97-ВР
Пожежа	акт, що засвідчує факт пожежі, складений згідно з положеннями Порядку обліку пожеж та їх наслідків, затвердженого постановою КМУ від 26.12.2003 р. № 2030, що підписується комісією, до складу якої входить не менш як три особи, у т.ч. представник територіального органу ДСНС України, представник адміністрації (власник) об'єкта, потерпілий
Знищення	дані (витяг) із відповідного реєстру про припинення права власності на основні засоби в разі їх повного знищення згідно з порядком, визначеним ст. 349 ЦКУ
Крадіжка	витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань, що засвідчує факт реєстрації відомостей про кримінальне правопорушення, отриманий у порядку, установленому Кримінальним процесуальним кодексом України, у разі викрадення основних засобів
Інші обставини знищення	інші документи, що відповідно до законодавства підтверджують факт знищення, зруйнування, викрадення основних виробничих або невикробничих засобів

[Узагальнююча консультація, затверджена наказом Мінфіну від 03.08.2018 р. № 673](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Розібрання чи інші перетворення основних засобів

Платник ПДВ не нараховує ПДВшних зобов'язань (у т.ч., компенсуючі податкові зобов'язання за п. 198.5 ПКУ) у разі подання податківцям **акта на списання основних засобів**, складеного постійно діючою на підприємстві комісією (Узагальнююча консультація № 673):

- **за типовою формою**, установленною наказом Мінстату України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352 (скасовано типові форми [Наказом від 22.10.2021 р. № 266](#)). Можна використовувати форму з [наказу Мінфіну від 13.09.2016 р. № 818](#) (для держсектору);

або

- **за довільною формою** за умови, якщо такий документ міститиме всю необхідну інформацію, яка дозволяє ідентифікувати операцію, та матиме всі реквізити первинного документа.

Такий документ має підтверджувати факт знищення, розібрання чи перетворення основних засобів в інший спосіб, унаслідок чого основний засіб не може використовуватися за первісним призначенням.

Раніше податківці хотіли бачити крім цих документів ще й Висновок відповідної експертної комісії щодо неможливості використання в майбутньому цих засобів за первісним призначенням як окремий документ.



Інвентаризація ОЗ

ПДВ

Чи треба подавати такі документи про ліквідацію разом із декларацією з ПДВ?

Ні, такої вимоги немає.

ІПК від 29.01.2019 р. № 300/ІПК/28-10-27-01-11

ІПК від 13.12.2019 р. № 1891/6/99-00-07-03-02-15/ІПК

Раніше контролери завше говорили – треба (див. наприклад лист МГУ ДФС – Центрального офісу з ОВП від 18.11.2015 р. № 25655/10/28-10-06-11).

Але в Узагальнюючій консультації № 673 Мінфін не говорить про подання документів разом з декларацією (лиш за бажанням платника це можна зробити). **Головне – щоб вони були при перевірці.**



Списання незавершених капінвестицій (об'єкта з рахунка 15 не введенного в експлуатацію)

Компенсуючі ПЗ з ПДВ

Якщо об'єкт знаходиться тривалий строк на рахунку 15 як незавершені капінвестиції (не введенний в експлуатацію) – це ще не підстава для нарахування компенсуючих ПЗ. Наміри (плани) щодо використання об'єкта ОЗ вважаються актуальними до тих пір, поки платник ПДВ не передумає, тобто почне використовувати обладнання в неоподатковуваних ПДВ операціях та/або не в господарській діяльності. ПКУ не зобов'язує платників ПДВ змінювати (переглядати) призначення об'єкта основних засобів для цілей ПДВ у разі його невикористання понад якийсь строк.

Але якщо відбувається списання (ліквідація) необоротного активу, він так і не буде використаний у господарській діяльності підприємства. Відповідно, якщо при придбанні було право на ПК (для придбань до 01.07.2015 р. – відображено ПК з ПДВ), то потрібно нарахувати компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ за пп. «г» п. 198.5 ПКУ.

ІПК ОВП ДФС від 26.10.2017 р. [№ 2389/ІПК/28-10-01-03-11](#)

В цій ситуації спеціальні правила п. 189.9 ПКУ щодо ліквідації ОЗ не працюють, бо ліквідуємо не ОЗ, а незавершені капінвестиції (за пп. 14.1.138 вони не є ОЗ).



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Списання незавершених капінвестицій (об'єкта з рахунка 15 не введенного в експлуатацію)

Компенсуючі ПЗ з ПДВ

За п. 198.5 ПКУ компенсуючі ПДВ-зобов'язання нараховуються, якщо змінюється напрям використання товарів/послуг та необоротних активів, які були придбані для використання в оподатковуваних операціях в межах господарської діяльності. Тобто вони:

- починають використовуватися в операціях, що не є об'єктом оподаткування або звільнені від ПДВ (пп. «а» та «б» п. 198.5 ПКУ);
- передаються для невиробничого використання (пп. «в» п. 198.5 ПКУ);
- починають використовуватися в негосподарській діяльності платника ПДВ (пп. «г» п. 198.5 ПКУ).

Якщо змінюється напрям використання з оподатковуваних операцій на неоподатковувані, компенсуючі ПДВ-зобов'язання нараховуються *на дату початку фактичного використання товарів/послуг та необоротних активів в неоподатковуваних операціях*, визначену в первинних документах, складених відповідно до Закону про бухгалтерський облік (абзац дев'ятий п. 198.5 ПКУ). Аналогічні дії відбуваються і в разі початку використання товарів, послуг та необоротних активів в операціях, що не є господарською діяльністю платника.

- + Постанова Сьомого апеляційного адмінсуду від 25.11.2020 у справі № 240/3567/20;
- + Постанова ВС від 21.05.2020 у справі № 824/257/18-а



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Списання незавершених капінвестицій (об'єкта з рахунка 15 не введенного в експлуатацію)

Податок на прибуток – різниці?

Оскільки незавершені капітальні інвестиції (незавершене будівництво) не належать до основних засобів, то різниці, які визначаються за [ст. 138 ПКУ](#), за такими активами у платника не виникають

ІПК ДФСУ від 10.04.2019 № 1540/6/99-99-15-02-02-15/ІПК



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Чи можна списати ОЗ, розташовані на тимчасово окупованій території

У річній фінансовій звітності інформація **про активи, до яких неможливо забезпечити безпечний та безперешкодний доступ, та зобов'язання і власний капітал**, які не можуть бути документально підтверджені у зв'язку з відсутністю доступу до відповідних первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, **відображається за даними бухгалтерського обліку.**

[п. 12 Порядку № 419](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Чи можна списати ОЗ, розташовані на тимчасово окупованій території

Ні, без проведення інвентаризації списати такі об'єкти не можна.

Об'єкти, які перебувають на тимчасово окупованій території України, **мають обліковуватись у складі активів підприємства.**

п. 12 Порядку № 419

Одночасно підприємство має оцінити негативний вплив змін у економічному і правовому середовищі та визнати **суми втрат від зменшення корисності щодо зазначених об'єктів.**

[лист Мінфіну від 19.06.2014 № 31-11410-08-10/15462](#)

лист Мінфіну від 29.06.2016 № 31-11410-07-10/18732



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Чи можна списати ОЗ, розташовані на тимчасово окупованій території

Право відобразити списання необоротних активів, розташованих у зоні проведення ООС, у податковій звітності на підставі положень п. п. 138.1 та 138.2 ПКУ **з'являється лише після проведення належним чином інвентаризації** та документального підтвердження факту ліквідації таких основних засобів та товарно-матеріальних цінностей у бухгалтерському обліку. Списання необоротних активів здійснюється згідно з правилами бухгалтерського обліку.

При цьому, з огляду на норми п. 8 р. І Положення № 879, **інвентаризацію основних засобів, що перебувають на тимчасово окупованій території України та/або на території проведення АТО / ООС, необхідно здійснити після отримання власником фактичного доступу (безпечного та безперешкодного) до таких основних засобів**

ІПК ДПС від 12.10.2021 р. № 3827/ІПК/99-00-21-03-02-06



Інвентаризація ОЗ

Чи можна списати ОЗ, розташовані на тимчасово окупованій території

Необоротні активи та запаси, які відображалися в бухгалтерському обліку до введення воєнного стану та які на дату складання фінансової звітності фактично перебувають на тимчасово окупованій території або в районах проведення воєнних (бойових) дій, продовжують обліковуватись у складі активів підприємства.

Одночасно підприємство **має оцінити негативний вплив змін в економічному і правовому середовищі та визнати суми втрат від зменшення корисності** необоротних активів **до моменту настання умов доступу до таких активів**, проведення інвентаризації та прийняття відповідно рішення щодо їх списання або відновлення корисності.

При цьому підприємства, які перебувають в районах проведення воєнних (бойових) дій та застосовують для ведення бухгалтерського обліку національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, виявлені в результаті інвентаризації нестачі, втрати або знищення необоротних активів та запасів на підставі належним чином оформлених документів відображають у складі витрат підприємства.

[Лист Мінфіну від 10.10.2022 р. № 41010-06-62/23254](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація ОЗ

Бухгалтерський облік зменшення корисності ОЗ (який раніше не переоцінювався)

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Відображено зменшення корисності об'єкта ОЗ	972	131	100 000
2	Відобрежено відновлення корисності об'єкта, в межах зменшення корисності, раніше віднесеної на витрати, входять до складу інших доходів звітного періоду з одночасним зменшенням суми зносу такого об'єкта	131	742	30 000



Інвентаризація ОЗ

Різниця з податку на прибуток у разі зменшення корисності ОЗ (для тих, хто використовує різниці)

Фінансовий результат до оподаткування:	
збільшують на суму (п. 138.1 ПКУ):	зменшують на суму (п. 138.2 ПКУ):
- на суму втрат від зменшення корисності, включену до витрат звітного періоду	- на суму вигід від відновлення корисності в межах раніше віднесених на витрати втрат від зменшення корисності (тобто зменшити на суму, включену до доходів звітного періоду)
ряд. 1.1.1.1 додатка РІ до декларації	ряд. 1.2.1.2 додатка РІ до декларації

Зменшення корисності земельної ділянки відображається для цілей податкового обліку за правилами бухобліку, без усяких коригувань. Бо земля не підпадає під визначення податкових ОЗ

ІПК ДПС від 05.05.2021 № 1854/ІПК/99-00-21-02-02-06



Інвентаризація ОЗ

Чи списувати з балансу повністю амортизовані ОЗ?

Нульова залишкова вартість повністю амортизованого основного засобу не є підставою для його списання. Якщо **цей основний засіб цілком придатний до експлуатації і підприємство сподівається отримати економічні вигоди від його використання - рекомендуємо продовжити строк корисного використання таких об'єктів.** Немає обов'язку їх переоцінювати! Не треба перераховувати суму уже відображеної амортизації!

Якщо об'єкт використовується, але його списано з балансу, є **ризики (проблеми)** щодо відображення:

- витратних матеріалів за ним (скажімо картриджів за списаним принтером);
- витрат на обслуговування (наприклад обслуговування списаного з балансу кондиціонера);
- витрат на ремонт, поліпшення



Інвентаризація ОЗ

У разі реалізації металобрухту загрожують донарахування ПДВ.

Якщо у результаті ліквідації ОЗ утворився металобрухт - **Дт 209 Кт 719**.
За цією операцією ще ніяких наслідків не відбувається.

А ось при продажі металобрухту:

- 1) **Пільгова операція «Без ПДВ»** - п. 23 підрозділу 2 р. ХХ ПКУ, Постанова КМУ від 12.01.2011 р. № 15, п. 17 Порядку заповнення податкової накладної, затвердженого наказом Мінфіну від 31.12.2015 № 1307;
- 2) Компенсуючих ПДВ за п. 198.5 ПКУ немає, бо металобрухт «утворено» в результаті ліквідації ОЗ, а не як використання не в оподатковуваних операціях товарів, необоротних активів (рішенні Полтавського окружного адмінсуду від 11.06.2021 у справі № 440/3476/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97835448>);
- 3) **Часткові компенсуючі ПЗ з ПДВ за ст. 199 ПКУ.**

До 01.01.2022 постачання металобрухту, який виник на підприємстві, належало до ПДВ-пільг, застосування яких не призводило до розподілу вхідного ПДВ. Адже дана пільга була у вичерпному переліку пільг-винятків, закріпленому у п. 199.6 ПКУ. Однак з 01.01.2022 р. завдяки змінам внесеним п. 54 р. І Закону № 1914 даний перелік пільг скоротився і «металобрухтової» пільги-винятку з часткового розподілу у ньому уже немає.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація нематеріальних активів

Інвентаризація необоротних активів полягає в перевірці документів на них. Результати відображають у інвентаризаційному описі (використовують форму № НА-4 затверджену [Н](#) аказом Мінфіну від 22.11.2004 р. № 732).

Найменування активів, зобов'язань	Додаткова інформація в інвентаризаційному описі, акті інвентаризації	Випадки складання додаткових інвентаризаційних описів, актів
Інвентаризаційний опис складається за об'єктами нематеріальних активів чи групами однотипних за призначенням і умовами використання об'єктів нематеріальних активів та окремо за кожною матеріально відповідальною особою (пп. 2.2 р. III Положення № 879)	В описі приводять (пп. 2.2 р. III Положення № 879): - дані про назву нематеріального активу; - характеристику; - призначення; - дату придбання (введення в експлуатацію); - первісну (переоцінену) вартість; - суму накопиченої амортизації; - строк корисного використання; - кількість та вартість об'єкта чи групи об'єктів нематеріальних активів. У разі виявлення лишків об'єктів нематеріальних активів до інвентаризаційного опису вони вносяться із зазначенням необхідних даних.	

Облік результатів інвентаризації нематактивів аналогічний інвентаризаційних різниць за обліку ОЗ. Лише норми щодо ненарахування ПДВ в частині 189.9 ПКУ не працюють.

Інвентаризація нематеріальних активів

Лишки

При інвентаризації «знайшли» НА, які не були оприбутковані в обліку і не підтверджені первинними документами (не говоримо про неоприбуковані через помилку)

Дт 12 Кт 69 – оприбуткування лишків за справедливою (тобто ринковою) вартістю

п. 4 р. IV Положення № 879

При нарахуванні амортизації на них:

Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 13

Одночасно визнання доходу:

Дт 69 Кт 746

Нестачі

Дт 072 – виявлено нестачу (на облікову вартість).

Дт 13 Кт 12 – списано суму зносу (накопиченої амортизації)

Дт 976 Кт 12 – списано залишкову вартість

Дт 976 Кт 641 – нараховано ПЗ з ПДВ.

Якщо виявлено винну особу:

Кт 072

Дт 375 Кт 746 – на суму прямого збитку

Дт 375 Кт 642 – на суму перевищення оціночного збитку над прямим збитком (ця сума перераховується до бюджету за постановою КМУ від 22.01.1996 р. № 116)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація нематеріальних активів

Нестачі НА

Податок на прибуток

Виникають різниці з податку на прибуток у тих підприємств, які використовують різниці з р. III ПКУ

Фінансовий результат до оподаткування:	
збільшують на суму (п. 138.1 ПКУ):	зменшують на суму (п. 138.2 ПКУ):
- залишкової вартості об'єкта визначеної відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку Тобто на БУХГАЛТЕРСЬКУ залишкову вартість	- залишкової вартості об'єкта визначеної за правилами податкового обліку Тобто на ПОДАТКОВУ залишкову вартість
ряд. 1.1.2 додатка РІ до декларації	ряд. 1.2.2 додатка РІ до декларації



Інвентаризація нематеріальних активів

Нестачі НА

ПДВ

Підприємство має нарахувати «компенсуючі» ПЗ з ПДВ виходячи з балансової (залишкової) вартості НА, що склалася на початок звітного (податкового) періоду, в якому здійснена ця операція (п. 189.1 ПКУ). Причина – зникнення (нестача) не дасть змоги використовувати у госпдіяльності, і податківці говорять що це негосподарське використання НА (пп.«г» п. 198.5 ПКУ).

«У разі якщо основні виробничі або невикробничі засоби ліквідуються за самостійним рішенням платника податку, така ліквідація для цілей оподаткування розглядається як постачання таких основних виробничих або невикробничих засобів за звичайними цінами, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації (п. 189.9 ПКУ).

Отже, при здійсненні операцій із списання нематеріального активу у зв'язку з неможливістю отримання надалі економічних вигід від його використання, платник податку повинен врахувати норми п. 198.5 ст. 198 ПКУ та нарахувати податкові зобов'язання».

Центральне міжрегіональне управління ДПС по роботі з ВПП

<https://cvp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/494221.html>

ЗІР 101.04 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=29720>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



Інвентаризація запасів

Облік та податкові наслідки нестач та лишків, пересорту (у т. ч. судова практика). Списання через втрату у зв'язку зі збройною агресією рф: хто може скористатися ПДВ-звільненням? Особливості акцизу при списанні ПММ.

Запаси на непідконтрольній території – можна списати? Треба знецінити? Судова практика за аналогічними ситуаціями 2014 року та рекомендації.

Інвентаризація запасів

Інвентаризують запаси за місцями зберігання та окремо за матеріально відповідальними особами

пп.4.1 р. III Положення № 879

В інвентаризаційному описі приводять (пп.4.1 р. III Положення № 879):

- найменування;
- номенклатурний номер (за його наявності);
- вид;
- група;
- сорт;
- одиниця виміру;
- ціна;
- сума;
- кількість (рахунок, вага або міра) фактично встановлених на дату інвентаризації, та за даними бухгалтерського обліку



Інвентаризація запасів

На МШП, які обліковуються в оперативному порядку, інвентаризаційні описи не складаються, а перевіряється фактична наявність цих предметів у матеріально відповідальних осіб шляхом зіставлення з відомістю оперативного обліку. Виявлена при цьому нестача предметів оформлюється актом

пп.4.1 р. III Положення № 879

Тара наводиться в інвентаризаційному описі за видами, цільовим призначенням і якісним складом (нова, яка була у вжитку, така, що потребує ремонту, тощо). На тару, що стала непридатною, складається акт на списання із зазначенням причин псування

пп. 4.5 р. III Положення № 879

Для незавершеного виробництва вказати:

- стадія та ступінь готовності,
- кількість або обсяг виконаних робіт.

пп. 4.6 р. III Положення № 879



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

ОКРЕМІ інвентаризаційні описи

- ✓ Запаси, що знаходяться в дорозі, в тому числі відвантажена продукція
пп.4.3 р. III Положення № 879
- ✓ Запаси, що знаходяться на складах інших підприємств
пп.4.3 р. III Положення № 879
- ✓ Не оплачена у строк покупцями відвантажена продукція (товари)
пп.4.3 р. III Положення № 879
- ✓ Непридатні і зіпсовані запаси із зазначенням ступеня непридатності, характеру псування, пропозицій по уцінці, списанню або можливості використання цих предметів у господарській діяльності
пп.4.4 р. III Положення № 879
- ✓ Сировина, матеріали і покупні напівфабрикати, що перебувають біля робочих місць і не піддавались обробці, до опису незавершеного виробництва не включаються, а фіксуються в окремих інвентаризаційних описах
пп. 4.6 р. III Положення № 879
- ✓ На незакінчений ремонт будівель, споруд, машин, обладнання, енергетичних установок та інших об'єктів — в окремому інвентаризаційному описі вказують: найменування об'єкта, що ремонтується, опис і відсоток виконаних робіт
пп. 4.6 р. III Положення № 87



Інвентаризація запасів

На основі інвентаризаційних описів бухгалтерія складає **звіряльну відомість**, в якій відображає розходження між даними фактичними і бухгалтерського обліку. Звіряльну відомість оформляють не менше ніж у двох примірниках.

За основу можна взяти форму, затверджену [наказом Мінфіну від 17.06.2015 р. № 572](#) (вони затверджені для бюджетних установ, але повністю за реквізитами підходять і звичайним підприємствам).

Після затвердження протоколу інвентаризації на базі нього відображають облікові наслідки у періоді закінчення інвентаризації.

п. 1 р. III Положення № 879



Інвентаризація запасів

Лишки

Дт 20, 22, 28 Кт 719 – оприбуткування лишків за справедливою (тобто ринковою) вартістю

п. 4 р. IV Положення № 879

Якщо ж виявлено, що запаси були помилково не оприбутковані і є помилка у відображенні зобов'язань перед постачальником, то кореспонденція буде:

Дт 20, 22, 28 Кт 631, 685

Якщо собівартість запасів помилково була списана у витрати періоду, то можна провести сторнування (методом «сторно»):

Дт 23, 90, 92, 93, 94 Кт 20, 22, 28

Нестачі

Дт 072 – виявлено нестачу (на облікову вартість).

Дт 947 Кт 20, 26, 28 – списано балансову вартість.

Дт 949 Кт 641 – нараховано ПЗ з ПДВ (виходячи з понаднормативних нестач).

Якщо виявлено винну особу:

Кт 072

Дт 375 Кт 716 – на суму прямого збитку

Дт 375 Кт 642 – на суму перевищення оціночного збитку над прямим збитком (ця сума перераховується до бюджету за постановою КМУ від 22.01.1996 р. № 116)



Інвентаризація запасів

Податок на прибуток лишків та нестач запасів

Під час обчислення податку на прибуток наслідки аналогічні як у бухобліку. Адже податок на прибуток визначають виходячи з бухфінрезультату до оподаткування плюс/мінус різниці (ті підприємства, що їх застосовують). А різниць-коригувань, пов'язаних із нестачею чи надлишком запасів ПКУ не передбачає. Тож як операція відобразилася у бухобліку і вплинула на фінрезультат, так позначиться і на податку на прибуток [листі ДФСУ від 04.12.2015 р. № 25961/6/99-99-19-02-02-15](#)

«витрати від списання вартості зіпсованих товарно-матеріальних цінностей, сформовані платником податку згідно з правилами бухгалтерського обліку, **не передбачають формування різниць** для коригування фінансового результату до оподаткування»

ІПК ДФСУ від 08.08.2019 р. № 3687/6/99-99-15-02-02-15/ІПК

У разі здійснення операцій зі списання вартості зіпсованих товарів на витрати у бухобліку положеннями ПКУ не передбачено різниць для коригування фінрезультату до оподаткування. Отже, такі операції відображаються за правилами бухобліку.

У разі якщо підприємством ухвалено рішення здійснювати списання зіпсованих товарів через створення відповідного резерву (забезпечення) за НПБО або МСФЗ, то у такому випадку виникають різниці за п. 139.1 ст. 139 ПКУ для коригування фінрезультату до оподаткування.

ІПК від 26.07.2019 р. № 3491/6/99-99-15-02-02-15/ІПК



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

ПДВ у разі нестач запасів

При списанні ТМЦ у межах норм природного убутку не треба нараховувати ПЗ з ПДВ, адже такі втрати вважаються господарськими

лист ДФСУ від 17.12.2015 р. № 27000/6/99-99-19-03-02-15

[лист ДФСУ від 16.03.2016 р. № 5737/6/99-99-19-03-02-15](#)

У разі списання ТМЦ понад норми природного убутку доведеться нарахувати технічні податкові зобов'язання з ПДВ, виходячи з вартості їх придбання. Податківці вважають таке списання – невикористання у госпдіяльності. Звісно, якщо у підприємства при купівлі таких товарів було право на податковий кредит з ПДВ

[лист ДФСУ від 04.12.2015 р. № 25961/6/99-99-19-02-02-15](#)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

ПДВ у разі нестач запасів

Питання

Як в податковому обліку з ПДВ відображається операція зі списання товарів в межах норм та/або понад норми природного убутку, які втратили товарний вигляд?

Відповідь

Коротка:

При списанні в межах норм природного убутку товарів, при придбанні яких суми ПДВ були віднесені до податкового кредиту та які втратили товарний вигляд, податкові зобов'язання платником ПДВ не нараховуються (за умови, що вартість таких товарів включається до вартості готової продукції, яка підлягає оподаткуванню). В інших випадках – ПДВ нараховується за основною ставкою.

Якщо такі товари списуються понад норми їх природного убутку, в зв'язку з чим вони не можуть бути використані в межах господарської діяльності платника ПДВ, то не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду, в якому відбувається їх списання, платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази оподаткування, визначеної відповідно до п. 189.1 ст. 189 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових накладних в терміни, встановлені ПКУ для такої реєстрації, зведену податкову накладну за товарами/послугами, необоротними активами придбаними/виготовленими з ПДВ (для товарів/послуг, необоротних активів, придбаних або виготовлених до 1 липня 2015 року, – у разі, якщо під час такого придбання або виготовлення суми податку були включені до складу податкового кредиту), у разі якщо такі товари/послуги, необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися, зокрема, в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку.

ЗІР 101.04 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=19693>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

ПДВ і нестачі запасів

Зіпсовані запаси → запаси, використані не в господарській діяльності

За пп. «г» п. 198.5 ПКУ у разі використання товарів в негосподарській діяльності слід нарахувати компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ, якщо на «вході» під час їх придбання чи виготовлення було право на податковий кредит за ними.

Якщо при придбанні товарів не було права на податковий кредит, нараховувати компенсуючі податкові зобов'язання не потрібно.

Для прикладу:

- товари придбавалися в неплатника ПДВ;
- операція із придбання товарів була звільнена від обкладення ПДВ (не була об'єктом оподаткування);
- постачальник не зареєстрував податкову накладну (відповідно допоки не виникло право на податковий кредит)



Інвентаризація запасів

ПДВ і нестачі запасів

Природний убуток — це кількісні втрати. Якщо запаси втрачають свої **якісні** характеристики, наприклад, через псування, то **норми природного убутку не застосовуються**.

Природний убуток → нормальний процес, який виникає в ході господарської діяльності → відсутні порушення з боку суб'єкта господарювання → немає підстав для нарахування компенсуючих податкових зобов'язань при списанні ТМЦ у межах норм природного убутку.

Природний убуток товарів безпосередньо пов'язаний з господарською діяльністю, оскільки йдеться про товарні втрати, обумовлені природними процесами, що викликають зміну (зменшення) кількості товару при збереженні його якості

постанова Восьмого апеляційного адмінсуду від 21.02.2019 р. у справі № 0340/1891/18



Інвентаризація запасів

ПДВ і нестачі запасів

Норми природного убутку

Суб'єкти господарювання при здійсненні своєї господарської діяльності (у тому числі при визначенні норм природного убутку продукції) повинні керуватися чинним законодавством України.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2016 р. № 1066 «Про визнання деяких актів Української РСР такими, що втратили чинність, та актів Союзу РСР такими, що не застосовуються на території України» низку нормативно-правових актів, які затверджували норми природного убутку продукції (сировини, матеріалів), віднесено до переліку нормативно-правових актів СРСР, що не застосовуються на території України.

Таким чином, з метою визначення податкових зобов'язань з ПДВ відповідно до п. 198.5 ст. 198 Кодексу при списанні втрат, що виникли при зберіганні і транспортуванні продукції, платники податку повинні керуватися чинним законодавством України. При цьому можливості самостійного визначення суб'єктами господарювання норм природного убутку продукції при розрахунку сум ПДВ Кодексу не передбачено.

[Лист ДФС України від 29.03.2018 р. № 1286/6/99-99-15-03-02-15/ІПК](#)



Інвентаризація запасів

Роз'яснення контролерів щодо ПДВ при списання запасів

При списанні в межах норм природного убутку товарів, під час придбання яких суми ПДВ були віднесені до податкового кредиту та які втратили товарний вигляд, **податкові зобов'язання платником ПДВ не нараховуються** (за умови, якщо вартість таких товарів включається до вартості готової продукції, яка підлягає оподаткуванню!!!). В інших випадках – ПДВ нараховується за основною ставкою.

Якщо товари списуються понад норми їх природного убутку – вони негоспдіяльні, і не пізніше останнього дня звітного, в якому відбувається їх списання, платник податку зобов'язаний нарахувати ПЗ та скласти зведену ПН (якщо за такими товарами за вхідним ПДВ було право на ПК)

ЗІР 101.04 <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=19693>

лист ГУ ДФС у Рівненській обл. від 12.08.2016 р. № 1974/10/17-00-12-01-07



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Роз'яснення контролерів щодо ПДВ при списання запасів

У разі списання втрат, що виникли при зберіганні і транспортуванні виробленої сільськогосподарської продукції, **у межах норм її природного убутку**, та якщо під час придбання (виготовлення) товарів (сировини) для виробництва такої продукції суми податку на додану вартість були включені до складу податкового кредиту, **податкові зобов'язання з ПДВ підприємством не нараховуються, а податковий кредит не коригується за умови, що вартість таких товарів включається до вартості іншої готової продукції**. У разі недотримання цієї умови за такими товарами визначаються податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до пункту 198.5 статті 198 ПКУ. Водночас повідомляємо, що при здійсненні своєї господарської діяльності, у тому числі при визначенні норм природного убутку продукції, суб'єкти господарювання повинні керуватися чинним законодавством України

лист ДФСУ від 06.02.2017 р. № 2105/6/99-99-15-03-02-15



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Роз'яснення контролерів щодо ПДВ при списання запасів

Оскільки платником ПДВ здійснюється операція зі списання товарно-матеріальних цінностей (зокрема, зіпсованих), то вони починають використовуватись в операціях, що не є господарською діяльністю такого платника податку.

Оскільки під час придбання товарно-матеріальних цінностей (в тому числі зіпсованих) суми ПДВ були включені до складу податкового кредиту, то платник податку повинен **не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду, в якому відбувається їх списання**, здійснити нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за ставкою 20% виходячи з вартості придбання таких товарно-матеріальних цінностей (в тому числі зіпсованих).

Головне управління ДФС у Запорізькій області новина від 31.07.2019 р.

<http://zp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/387164.html>

ОВПП ДФС новина від 20.08.2019 р.

<http://officevp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/389506.html>

Щодо списання виробничого браку

«при списанні зіпсованої продукції, що не відповідає стандартам якості та є непридатною для використання за призначенням та реалізації, податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються **за умови, якщо вартість такої продукції включається до вартості товарів/послуг, операції з постачання яких є об'єктом оподаткування ПДВ та пов'язані з отриманням доходів**»

ІПК ДПСУ від 28.02.2020 р. № 851/6/99-00-07-02-02-06/ІПК



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Роз'яснення контролерів щодо ПДВ при списання запасів

Нарахування податкових зобов'язань з ПДВ пунктом 198.5 статті 198 ПК України не застосовується, якщо списані цінності включаються до вартості товарів/послуг, операції з постачання яких є об'єктом оподаткування ПДВ та пов'язані з отриманням доходів

ІПК від 23.03.2020 р. № 1197/6/99-00-07-03-02-06/ІПК

Щодо списання товарів, які перетворені у вторсировину

«при списанні товарно-матеріальних цінностей (пляшок), які не можуть бути використані у межах господарської діяльності платника податку, податкові зобов'язання з ПДВ не нараховуються за умови, що їх вартість включається до вартості товарів/послуг, операції з постачання яких є об'єктом оподаткування ПДВ та пов'язані з отриманням доходів»

ІПК ДПСУ від 11.09.2019 р. № 123/6/99-00-07-03-02-15/ІПК



Інвентаризація запасів

Роз'яснення контролерів щодо ПДВ при списання запасів

База для нарахування ПДВ - виходячи з вартості товарів/послуг, придбаних з ПДВ і частково або повністю використаних в негосподарській діяльності (п. 189.1 ПКУ). Тобто при списанні готової продукції компенсуючі податкові зобов'язання слід нарахувати не на всю вартість готової продукції, що списується, а лише на вартість товарів/послуг, придбаних у платників ПДВ (коли на вході було право на податковий кредит) і використаних для виробництва такої продукції

ІПК ДФСУ від 26.04.2019 р. № 1858/6/99-99-15-03-02-15/ІПК

Податківці вважають, якщо облікові дані не дають можливості визначити таку вартість, компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ донараховуються виходячи зі звичайної ціни самостійно виготовленої продукції, у зв'язку зі списанням якої здійснюється таке донарахування.



Інвентаризація запасів

Податок на прибуток

«У разі здійснення операцій зі списання вартості зіпсованих товарів на витрати у бухобліку положеннями ПКУ не передбачено різниць для коригування фінрезультату до оподаткування. Отже, такі операції відображаються за правилами бухобліку.

У разі якщо підприємством **ухвалено рішення здійснювати списання зіпсованих товарів через створення відповідного резерву (забезпечення) за НПБО або МСФЗ**, то у такому випадку виникають різниці за п. 139.1 ст. 139 ПКУ для коригування фінрезультату до оподаткування»

ІПК від 26.07.2019 № 3491/6/99-99-15-02-02-15/ІПК



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Нестача запасів при зберіганні у зберігача

В ході інвентаризації була виявлена нестача ТМЦ, що знаходяться на зберіганні, яка перевищила норми природного убутку.

Контролери з цього приводу зауважують наступне.

Положеннями ПКУ не передбачено коригування фінансового результату до оподаткування на різниці при списанні нестач товаро-матеріальних цінностей понад норми природного убутку, виявлених під час інвентаризації та нестач, що виникли при зберіганні запасів.

Такі операції відображаються при формуванні фінансового результату до оподаткування згідно з правилами бухгалтерського обліку.

Також, операція з передачі товару зберігачу на відповідальне зберігання для поклажодавця не є об'єктом оподаткування ПДВ відповідно до пп. 196.1.2 ПКУ.

Податкові зобов'язання у поклажодавця та податковий кредит у зберігача при такій передачі не визначаються.

У разі якщо в ході інвентаризації виявляється нестача товару, що знаходився у зберігача на відповідальному зберіганні, такий товар вважається поставленим, операція з його постачання підлягає оподаткуванню ПДВ виходячи з бази оподаткування, визначеної п. 188.1 ПКУ.

При цьому датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ у поклажодавця відповідно до п. 187.1 ПКУ є дата документа, що підтверджує нестачу товару, або дата зарахування коштів компенсації за неповернутий товар залежно від події, яка відбулася раніше.

На дату виникнення податкових зобов'язань поклажодавцем складається податкова накладна та реєструється в ЄРПН

Інвентаризація запасів

Пересортиця запасів

Пересортиця властива лише запасам.

Пересортицю можуть проводити лише щодо товарно-матеріальних цінностей:

- однакового найменування;
- у тотожній кількості;
- за умови утворення лишків і нестач за один і той же міжінвентаризаційний період і в однієї й тієї ж матеріально відповідальної особи.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Пересортиця запасів

Нестачі > надлишку		
Відображено залік нестач і надлишків із пересортиці товару на складі	281/1	281/2
Списано незараховану суму нестачі товарів на складі	947	281/2
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	949	641/ПДВ
У такому випадку різниця підлягає списанню з визнанням витрат. Різниць з податку на прибуток немає.		

Нестачі < надлишку		
Проведено залік нестач і надлишків із пересортиці товару на складі	281/3	281/4
Відображено перевищення вартості надлишків над нестачами	281/3	719
У такому випадку різниця підлягає оприбуткуванню з визнанням доходу. Різниць з податку на прибуток немає.		

У разі **Нестачі > надлишку** якщо на «вході» було право на податковий кредит, то його слід «перекрити» шляхом нарахування податкових зобов'язань **на суму незарахованої різниці** (за винятком втрат у межах природнього убутку) (п. 198.5 ПКУ). Тобто не на всю нестачу, а лише на ту, що не покрита надлишком (ухвала Львівського апеляційного адміністративного суду від 19.12.2013 р. у справі № 180077/12, Запорізького окружного адміністративного суду в справі від 07.10.2013 р. № 2а-6270/09/0870).

Інвентаризація запасів

Активи на непідконтрольній території: чи можна списати. Чи можна уцінити до 0 грн?

Наразі ці об'єкти знаходяться не під контролем підприємства.

Чи відповідає він тоді узагалі визначенню активу?

Контрольованим є ресурс, вигоди від використання якого, як очікується, будуть надходити підприємству, та підприємство може обмежити доступ іншим до цих вигід
лист Мінфіну від 04.10.2010 № 31-34020-20-10/26573

Допоки немає можливості провести інвентаризацію щоб судити про наявність та стан такого активу списати його з балансу підприємство не вправі
п. 8 Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань,
затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879



Інвентаризація запасів

Активи на непідконтрольній території: чи можна списати. Чи можна уцінити до 0 грн?

«Об'єкти, які перебувають на тимчасово окупованій території України, **мають обліковуватись у складі активів підприємства**. Одночасно підприємство має оцінити негативний вплив змін у економічному і правовому середовищі та визнати **суми втрат від зменшення корисності щодо зазначених об'єктів**».

Лист Мінфіну від 19.06.2014 № 31-11410-08-10/15462



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Активи на непідконтрольній території: чи можна списати. Чи можна уцінити до 0 грн?

Та звісно, з будь-якого правила можливі винятки. Наприклад, у підприємства за даними обліку наявні товари, граничний строк зберігання яких, скажімо, 20.03.2022. Ці товари - на складі у Херсоні. Доступу до них немає, але достеменно відомо, що після строку придатності їх використання (будь-яке) – неможливе. Тож їх у будь-якому разі доведеться списати. Чи чекати для цього проведення інвентаризації? За логікою - ні, бо чи то з інвентаризацією чи ні, після 20.03.2022 р. не можна вважати їх активами. Однак, може при інвентаризації виявиться, що є пересорт і серед партії «до 20.03.2022» є ще й придатні до використання. В такому разі, вони оприбуткуються, але уже за результатами інвентаризації.

Ведемо до того, що допоки немає інвентаризації – активи, які знаходяться на непідконтрольних територіях, з балансу не списуються, та все ж винятки можливі.



Інвентаризація запасів

Активи на непідконтрольній території

Не рекомендуємо: уціняти запаси до 0 грн (тобто вони на балансі, але за вартістю 0 грн) через особливу позицію податківців (див., наприклад Постанову КАС ВС від 17.12.2019 у справі №640/1470/19, від 02.12.2019 у справі № 826/5455/18).

Доволі часто контролери розглядають таку операцію як списання з балансу і відповідно запускають норми ПКУ як для списання запасів – а це компенсуючі податкові зобов'язання за п. 198.5 ПК, якщо на «вході» було право на податковий кредит за ними. Щоправда, на період воєнного стану, якщо запаси списуються через втрату, знищення внаслідок дії обставин непереборної сили, то компенсуючих податкових зобов'язань з ПДВ не буде (п. 32¹ підрозд. 2 р. XX ПКУ). Факт форс-мажору потрібно довести. Та знову ж – у нас не списання.

Тож 1 коп краще за 0 грн – з позиції податкових ризиків.



Інвентаризація запасів

Бухоблік переоцінки після проведеної уцінки

№ з/п	Зміст господарської операції	Документ	Бухгалтерський облік	
			Дт	Кт
1	Відображено уцінку	Акт уцінки (акт визначення чистої вартості реалізації)	946	28, 26, 20, 23
2	Відобрежено переоцінку раніше уцінених запасів, у разі збільшення чистої вартості реалізації (не більше суми раніше проведеної уцінки)	Акт переоцінки запасів (Акт визначення чистої вартості реалізації)	28, 26, 20, 23	719

Інвентаризація запасів

Запаси на дату балансу оцінюються за найменшою з двох оцінок:

первісна вартість



чиста вартість реалізації

Чиста вартість реалізації — це очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію

п. 4 П(С)БО 9

Запаси відображають за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу;

- їх ціна знизилась;

або

- вони зіпсовані, застаріли;

- вони іншим чином **втратили первісно очікувану економічну вигоду**

п. 25 НП(С)БО 9



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

Уцінка запасів є не правом, а обов'язком. Тобто якщо чиста вартість реалізації менша за собівартість (первісну вартість), то уцінку провести потрібно.

Важливо: уцінку проводять на дату балансу! Та не заборонено, якщо є підстави вважати, що запаси знецінилися (наприклад, через часткове псування чи падіння цін) провести уцінку на іншу дату.

Чиста вартість реалізації визначається за кожною одиницею запасів шляхом вирахування з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення виробництва та збут
п. 26 НП(С)БО 9

Серед таких очікуваних витрат можуть бути витрати на завершення виробничого циклу, пакування, зберігання, доставку покупцеві тощо.

Приклади розрахунку чистої вартості реалізації за видами запасів наведено в додатку 2 до Методрекомендацій № 2



Інвентаризація запасів

Процедура уцінки

Урегулювати хто (комісія), коли (періодичність) та як (особливості проведення)

1. Окреме **положення про проведенню уцінки** (переоцінки) запасів – за шаблон можна взяти

[Положення про порядок уцінки і реалізації продукції, що залежалась, з групи товарів широкого вжитку і продукції виробничо-технічного призначення, затверджене наказом Мінкоонооміки та Мінфіну від 10.09.1996 № 120/190](#)

(втратило чинність за наказом від 28.01.2016 № 117/19).

або

2. Лише **у ході інвентаризації** та основі інвентаризаційних документів.

або

3. Окремі накази на створення комісії і періодичність проведення уцінки та оформлення результатів Актом уцінки



Інвентаризація запасів

Приклади розрахунку чистої вартості реалізації за видами запасів наведено в додатку 2 до Методрекомендацій № 2

№ з/п	Показник (група/вид запасів)	Кількість	Первісна вартість		Причина знецінення	Очікувана ціна продажу		Витрати на завершення виробництва і збут	Чиста вартість реалізації		Сума зменшення вартості запасів
			вартість за одиницю	сума		вартість за одиницю	сума		вартість за одиницю	сума	
1	Матеріали	10	20	200	зіпсовані	15	150	10	14	140	60
2	Готова продукція	15	20	300	знецінені	13,33	200	50	10	150	150
3	Незавершене виробництво	-	-	2 000	знецінення готової продукції, яку планується отримати		2 000	1 000		1 000	1 000
4	Разом	-	-	2 500	-	-	2 350	1 060	-	1 290	1 210



Інвентаризація запасів

Уцінка запасів

Для проведення уцінки запасів немає необхідності залучати сертифікованих експертів
[лист Мінекономіки від 26.02.2008 р. № 91-22/65](#)

Однак якщо планується подання документів на компенсацію збитків – доцільним є залучення незалежних експертів.

Комісія по підприємству приймає рішення про уцінку і визначає чисту вартість реалізації для відображення в обліку. Сума уцінки списується на витрати:

Дт 946 Кт 28, 26, 20

Важливо: податківці звертають увагу, чи належним чином оформлено уцінку (тобто чи є первинні документи на таку операцію, як уцінка), адже за нею виникають витрати (постанова Київського окружного адміністративного суду від 08.08.2017 р. у справі № 810/1166/17).



Інвентаризація запасів

Бухгалтерський облік уцінки запасів

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Проведено уцінку товарів	946	281	300 000,00

У разі якщо облік товарів ведуть за цінами продажу, підприємство спочатку списує суму торговельної націнки **Дт 282 Кт 285** методом «сторно» (або **Дт 285 Кт 282**), а потім визнає суму уцінки понад суму торговельної націнки (зменшує первісну/купівельну вартість) **Дт 946 Кт 282**.

Інвентаризація запасів

Податок на прибуток

Уцінка не утворює різниць з податку на прибуток

ГУ ДФС у м. Києві від 17.02.2017 р. № 3559/10/26-15-14-05-04-22

ІПК ДФСУ від 16.04.2018 р. № 1600/6/99-99-15-03-02/ІПК

ІПК ДФСУ від 16.01.2019 р. № 170/6/99-99-15-02-02-15/ІПК

Чи виникають різниці за резервом під уцінку запасів?

Якщо створюєте резерв через 479 «Резерв знецінення запасів», то відстояти відсутність різниць буде вкрай складно (звісно, якщо ваше підприємство використовує різниці з податку на прибуток)

ІПК ДФСУ від 08.11.2018 р. № 4730/6/99-99-15-02-02-15/ІПК

ІПК ДПСУ 26.07.2019 р. № 3488/6/99-99-15-02-02-15/ІПК

ІПК ДПСУ від 12.12.2019 р. № 1867/6/99-00-07-02-02-15/ІПК

ІПК ГУ ДПС у Тернопільській області від 16.01.2020 р. № 144/ІПК/19-00-04-04-25

Але створений із використанням контрактивного рахунка «резерв уцінки» не варто ототожнювати із забезпеченнями, для яких прописані різниці в пп. 139.1.1 та 139.1.2 ПКУ.

Але зважаючи на підхід податківців оптимальніше вибрати варіант списання уцінки напряду на витрати за Дт 946, без створення резерву.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація запасів

ПДВ і уцінка запасів

Операції з уцінки товарів не є об'єктом обкладення ПДВ, оскільки її здійснення не є постачанням товарів

[ІПК ДПСУ від 10.09.2019 р. № 99/6/99-00-07-15-03-02-15/ІПК](#)

[ІПК ДПСУ від 17.01.2020 р. № 167/6/99-00-07-02-02-06/ІПК](#)

Тож уцінка саме на момент її проведення жодних ПДВ-наслідків не спричинить.

Але коли реалізуватимете уцінені товари, **не забувайте про мінімальну базу оподаткування ПДВ за п. 188.1 ПКУ** (а саме **не нижче ціни придбання – для раніше придбаних товарів, чи не нижче звичайних цін – для самостійно виготовлених**).



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



Інвентаризація розрахунків

Сумнівні та безнадійні борги.

Чи списувати борги ФОП, які припинили діяльність?

Заборгованості рф та білорусі – списати чи ні?

Інвентаризація розрахунків

Акт звірки розрахунків

При інвентаризації усім дебіторам **підприємства-кредитори повинні передати виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість**, які пред'являються інвентаризаційній комісії (робочій інвентаризаційній комісії) для підтвердження реальності заборгованості. Підприємства-дебітори мають підтвердити заборгованість або заявити свої заперечення.

Дебіторська і кредиторська заборгованості перевіряються щодо дотримання строку позовної давності, обґрунтованості сум, які обліковуються на рахунках обліку розрахунків з покупцями, замовниками, постачальниками, підрядниками, одержаних і виданих векселів, одержаних позикових коштів, наданих кредитів (позик), з підзвітними особами, депонентами, іншими дебіторами і кредиторами.

При проведенні інвентаризації звіряють дані як за дебіторською так і за кредиторською заборгованістю. При цьому **ініціатором такої звірки є кредитор**. Усім своїм дебіторам він повинен передати виписки з аналітичних рахунків про їх заборгованість, які пред'являються інвентаризаційній комісії (робочій інвентаризаційній комісії) для підтвердження реальності заборгованості. Дебітори мають підтвердити заборгованість або заявити свої заперечення

п. 7.2 Положення № 879



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація розрахунків

Акт звірки розрахунків

Якщо ви виступали в ролі кредитора за заборгованістю перед постачальником – направляти Акт звірки потрібно. Якщо ж ви були дебітором – слід чекати акту від них і звіритись.

Щоправда, жоден з нормативних документів не забороняє дебітору ініціювати оформлення акту звірки. Просто для кредитора при інвентаризації – це обов'язок направити Акт звірки, а дебітору - заповнити такий отриманий акт. Та якщо не отримали від кредитора, ніщо не заважає дебітору оформити акт звірки і направити його (якщо є така потреба).

На практиці дебіторам зазвичай надсилаються **акти звірки** за формою, установленною в додатку 1 до наказу Мінекономіки, Мінфіну, Держкомстату від 10.11.1998 р. № 148/234/383.

Зауважте, що акти звірки розрахунків, які підписані **КЕРІВНИКАМИ**, переривають строк позовної давності (бо свідчать про визнання заборгованості) (див. постанову ВГСУ від 19.01.2017 р. у справі № 920/1294/15 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64394980>). Акти звірки, підписані лише головними бухгалтерами (бухгалтерами) не переривають строку позовної давності.



Інвентаризація розрахунків

Найменування активів, зобов'язань	Додаткова інформація в інвентаризаційному описі, акті інвентаризації	Випадки складання додаткових інвентаризаційних описів, актів
Дебіторська та кредиторська заборгованість	В акті інвентаризації вказуються найменування проінвентаризованих субрахунків і суми виявленої неузгодженої дебіторської і кредиторської заборгованостей, безнадійних боргів та кредиторської і дебіторської заборгованостей, щодо яких строк позовної давності минув пп. 7.5 р. III Положення № 879	1) До акта інвентаризації розрахунків додається ДОВІДКА про дебіторську і кредиторську заборгованості, щодо яких строк позовної давності минув , із зазначенням найменування і місцезнаходження таких дебіторів або кредиторів, суми, причини, дати і підстави виникнення заборгованості (пп. 7.5 р. III Положення № 879). 2) Окремо складається акт інвентаризації кредиторської заборгованості, строк позовної давності якої минув і яка планується до списання (пп. 7.5 р. III Положення № 879). За заборгованістю за відвантаженою та не оплаченою покупцями продукцією (товарами) складають окремий інвентаризаційний опис і перевіряють обґрунтованість сум, що відображені на рахунках бухобліку (пп. 4.3 р. III Положення № 879)
Розрахунки з відшкодування матеріальної шкоди	В акті інвентаризації вказується: - боржник; - за що і коли виник борг, - дата прийняття судового рішення (добровільної згоди боржника) про погашення боргу, сума заборгованості пп. 7.5 р. III Положення № 879	—



Інвентаризація розрахунків

Акт інвентаризації розрахунків

Підприємство може використати форму акта:

- затверджену постановою Держкомстату від 28.12.1989 р. № 241 — форма № инв-17;
- затверджену наказом Мінфіну від 17.06.2015 р. № 572 (хоч він і прописаний для бюджетників, але чудово підійде і для звичайних підприємств);
- власну розроблену самостійно.

В акті інвентаризації слід зазначати, зокрема:

- найменування проінвентаризованих субрахунків;
- суми виявленої неузгодженої дебіторської та кредиторської заборгованостей;
- суми безнадійних боргів;
- суми кредиторської та дебіторської заборгованостей, щодо яких минув строк позовної давності.

До акта інвентаризації розрахунків додається довідка про дебіторську і кредиторську заборгованості, щодо яких строк позовної давності минув, в ній зазначають:

- найменування і місцезнаходження дебіторів або кредиторів, щодо яких минув строк позовної давності;
- причини;
- суми заборгованості;
- дати й підстави виникнення заборгованості.

пп. 7.5 р. III Положення № 879

Далі оформляється звіряльна відомість, а результати приводять у протоколі (керівник підписує впродовж 5 днів)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Строк давності

Строк давності та карантин і воєнний стан

Наразі карантин подовжено до 31.12.2022 (постанова КМУ від 19.08.2022 № 928).

У п. 12 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ прописано: під час дії карантину, встановленого Кабміном з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), строки, встановлені ст. 257, 258, 362, 559, 681, 728, 786, 1293 цього Кодексу, **продовжуються на строк дії такого карантину.**

п. 5 Закон від 30.03.2020 р. № 540-IX

Строк позовної давності на період карантину «заморозився» за зобов'язаннями, строк давності за якими припадав на період карантину.

Тобто **поки триває карантин – строк давності також призупинено.**

Тож списати заборгованість через сплив строку давності у проміжок часу з 12.03.2020 по дату завершення карантину не можна.

У п. 19 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ прописано: у період дії воєнного, надзвичайного стану строки, визначені ст. [257-259](#), [362](#), [559](#), [681](#), [728](#), [786](#), [1293](#) ЦК, продовжуються на строк його дії.

Тож **під час воєнного стану строк позовної давності також не спливе.**



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Безнадійна дебіторська заборгованість

Безнадійна дебіторська заборгованість — це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої **існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності**

п. 4 НП(С)БО 10

У бухобліку дебіторська заборгованість визнається **безнадійною**:

- **по спливу терміну позовної давності;**
або
- у разі **впевненості в її неповерненні** (впевненність можлива за наявності інформації про ліквідацію боржника чи визнання його банкрутом, прощення боргу). Наприклад, є:
 - виписка з Єдиного державного реєстру чи довідка податкового органу про ліквідацію боржника;
 - повідомлення ліквідаційної комісії (конкурсного управляючого) або рішення суду про відмову в задоволенні вимог зі стягнення відповідної заборгованості через недостатність майна ліквідованого підприємства — боржника;
 - акт судового виконавця про неможливість стягнення заборгованості із боржника.

Тобто якщо виконується хоча б одна із таких умов, заборгованість вважається безнадійною (ухвала ВАСУ від 22.02.2012 р. № К/9991/68409/11).

За Законом № 540 якщо строк давності мав би спливати у період карантину, то він продовжується. Тобто під час карантину — не спливе.

п. 12 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ

Подовжено строк давності і в період воєнного стану

п. 19 Прикінцевих і перехідних положень ЦКУ



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Безнадійна кредиторська заборгованість

Коли кредиторка стає безнадійною

Підстави для списання кредиторки

Прощення боргу
кредитором

На дату прощення
боргу визнається
дохід у бухобліку

Ліквідація
кредитора

На дату ліквідації
(дату запису про
ліквідацію у ЄДР)

Сплив строку позовної давності
+
прийняте рішення про списання (не
погашення)

На дату прийняття рішення про
списання після спливу строку
позовної давності

Якщо строк давності мав би
спливати у період карантину чи
воєнного стану, то він
подовжується. Тобто під час
карантину, воєнного стану –
не спливе
п. 12, п. 19 Прикінцевих і
перехідних положень ЦКУ



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація розрахунків

Форс-мажор – підстава для звільнення від відповідальності, а не від зобов'язань як таких.

- за договірними зобов'язаннями;

Ст. 617 ЦКУ

Особа, яка порушила зобов'язання, звільняється від відповідальності за порушення зобов'язання, якщо вона доведе, що це порушення сталося внаслідок випадку або непереборної сили.

Ст. 218 ГКУ

У разі якщо інше не передбачено законом або договором, суб'єкт господарювання за порушення господарського зобов'язання несе **господарсько-правову відповідальність**, якщо не доведе, що належне виконання зобов'язання виявилось неможливим внаслідок дії непереборної сили, тобто надзвичайних і невідворотних обставин за даних умов здійснення господарської діяльності.

- **за податковими зобов'язаннями** (продовжити строки подачі податкової декларації, заяв про повернення переплати або відстрочення грошових зобов'язань/податкового боргу, тощо);

пп. 112.8.9 ПКУ

Обставинами, що звільняють від фінансової відповідальності за вчинення податкових правопорушень та порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, є: вчинення діяння (дії або бездіяльності) внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажору) за зобов'язаннями суб'єктів господарювання, відповідно до законодавчих та інших нормативних актів України.

Саме звільнення від відповідальності, а не від виконання зобов'язань.

Форс-мажор ≠ прощення боргів



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація розрахунків

Ліквідація ФОП – не підстава спивувати його борги. Бо за ними від відповідає уже як звичайна фізособа.

Ліквідація юрособи у разі відсутності правонаступників – підстава для списання заборгованості.

Прощення боргу (оформелння договору прощення боргу та/чи акту прощення) – підстава для списання.

Списувати заборгованості контрагентів з тимчасово окупованих територій, рф та рб наразі немає підстав. До законодавчого врегулювання ситуації розрахунки (експорт/імпорт) з контрагентами з рф, рб – під забороною.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Списання дебіторки

Грошова

(відвантажені товари/послуги і не отримана оплата)

Списання за рахунок резерву:

Дт 38 Кт 36, 37

Дт 944 Кт 36, 37 (в сумі не покритій резервом)

Дт 071

Резерв сумнівних боргів створюють лише на поточну дебіторську заборгованість яка є фінактивом.

Тобто тільки на грошову.

Товарна

(перерахована оплата і не отримані товари/послуги)

Дт 944 Кт 371

Дт 071

Резерв сумнівних боргів на товарну

дебіторську заборгованість не створюють



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



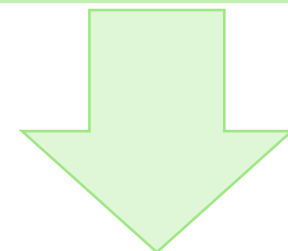
uteka.ua

Списання дебіторки

Нагадаємо: резерв сумнівних боргів створюють лише на поточну дебіторську заборгованість, яка є фінактивом. Тобто тільки на грошову.

Не створюють резерв:

- 1) мікро, неприбуткові установи, одиниці 3 група – якщо відмовились від створення резерву в Наказі про облікову політику;
- 2) придбана дебіторка;
- 3) призначена для продажу дебіторка;
- 4) заборгованість бюджету



Списується на інші операційні витрати

Дт 944 Кт 36, 37, 34

Облік позабалансом

Дт 071



Списання дебіторки

Операція зі списання має бути відображена саме у тому періоді коли дебіторська заборгованість стала безнадійною – тобто у тому періоді, коли за нею минув строк позовної давності чи коли з'явилася впевненість у непогашенні (період ліквідації боржника, чи винесення рішення суду про неможливість погашення, чи оформлення акта судового виконавця про недостатність майна для погашення)



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Списання дебіторки

Різниці з податку на прибуток
(якщо використовує різниц із р. III ПКУ)

Фінансовий результат до оподаткування	
збільшують (пп. 139.2.1 ПКУ)	зменшують (п. 139.2.2 ПКУ)
на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів) відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності	на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності
ряд. 2.1.2 додатка РІ до декларації	ряд. 2.2.2 додатка РІ до декларації
Тобто збільшують бухфінрезультат на суми, що пройшли у звітному періоді за проводкою Дт 944 Кт 38	Тобто зменшує фінрезультат до оподаткування на коригування резерву – його, нагадаємо проводять Дт 944 Кт 38 (методом «сторно»), або Дт 38 Кт 719



Списання дебіторки

**Різниці з податку на прибуток,
якщо використовує різниц із р. III ПКУ**

Фінансовий результат до оподаткування	
збільшують (пп. 139.2.1 ПКУ)	зменшують (п. 139.2.2 ПКУ)
на суму витрат від списання дебіторської заборгованості понад суму резерву сумнівних боргів або понад резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів)	на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів або резерв очікуваних кредитних збитків (зменшення корисності активів), що відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 цього Кодексу
ряд. 2.1.3 додатка РІ до декларації	ряд. 2.2.3 додатка РІ до декларації
Тобто збільшують бухфінрезультат на суми, що пройшли у звітному періоді за проводкою Дт 944 Кт 36, 37. Звернемо увагу: з 01.01.2017 р. на всю суму, що списана понад резерв	Зменшують фінрезультат до оподаткування на суму списаної безнадійної заборгованості як за рахунок резерву так і понад його суму (тобто за проводками Дт 38 Кт 36, 37, Дт 944 Кт 36, 37) – <u>за умови, що така безнадійка відповідає визначенню із пп. 14.1.11 ПКУ.</u> Прощення боргу – не є випадком безнадійності! Узагальнююча податкова консультація, затверджена наказом Мінфіну від 03.04.2018 р. № 400 – умови про вжиття заходів зі стягнення немає, для безнадійності достатньо спливу строку позовної давності.



Списання дебіторки

Податок на прибуток

Важливо: списання безнадійної дебіторської заборгованості викликає ще одну різницю (звісно, якщо підприємство використовує різниці) (пп. 140.5.10 ПКУ) і залежить від статусу контрагента, якому надають подарунок, безповоротну фіндопомогу.

Чому?

За пп. 14.1.257 ПКУ безповоротна фінансова допомога – це зокрема «сума заборгованості одного платника податків перед іншим платником податків, що не стягнута після закінчення строку позовної давності».



Списання кредиторки

! ВАЖЛИВО: саме у періоді, коли з'являється впевненість в непогашені боргу підприємство-боржник визнає дохід у бухобліку.

Грошова

(за отриманими товарами/послугами і не оплаченими)

Визнання доходу, коли є впевненість у непогашенні

Дт 631, 632, 685, 61 Кт 717, 746

Дт 641/ПДВ Кт 644 (методом «сторно» на суму ПДВ)*

* Коригування ПК від покупця в цьому випадку вимагають податківці, які традиційно вважають отримані, але не оплачені після закінчення строку позовної давності товари безоплатно отриманими

Товарна

(за отриманим авансом і не відвантаженими товарами/послугами)

Визнання доходу, коли є впевненість у непогашенні

Дт 681, 631, 632, 685 Кт 717, 746

Дт 643 Кт 641/ПДВ (методом «сторно» на суму ПДВ)*

* Якщо відважитесь коригувати ПЗ з ПДВ



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Списання кредиторки

Податок на прибуток

Жодних податкових різниць при списанні безнадійної кредиторської заборгованості у р. III ПКУ не передбачено

лист ГУ ДФС у м. Києві від 19.01.2016 р. № 701/10/26-15-11-02-13



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Списання заборгованості - ПДВ

ГРОШОВА (відвантажені товари/послуги і не отримана оплата)	ТОВАРНА (перерахована оплата і не отримані товари/послуги)
У кредитора. При списанні безнадійної дебіторської заборгованості (як після сплину строку позовної давності, так і в разі ліквідації дебітора) коригувати податкові зобов'язання не потрібно, адже операція постачання мала місце (товари не повернені). ЗІР 101.06, ІПК ДФСУ від 15.05.2019 р. № 2174/6/99-99-12-02-01-15/ІПК Платники, які використовують касовий метод: «при списанні у бухгалтерському обліку платника податку дебіторської заборгованості за раніше поставлені товари / послуги, які не були оплачені отримувачем таких товарів / послуг, відбувається компенсація вартості таких товарів / послуг або за рахунок резерву сумнівних боргів, або за рахунок збільшення операційних витрат, а тому на дату списання такої заборгованості у платника податків виникають податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до пункту 187.10 статті 187 ПКУ» лист ДФСУ від 28.07.2017 р. № 1426/6/99-99-15-03-02-15/ІПК ІПК ДПСУ від 23.01.2020 р. № 261/6/99-00-07-03-02-06/ІПК У суду інший підхід – див. рішення ВАСУ від 10.08.2016 р. у справі № 813/2128/15 (876/9260/15) (http://reyestr.court.gov.ua/Review/59813209) У дебітора. «Коригування» ПК – компенсуючими ПДВ не пізніше останнього дня місяця списання - скласти зведену ПН ІПК ДФС від 30.07.2019 р. № 3563/6/99-99-15-03-02-15/ІПК ІПК ДПСУ від 27.01.2020 р. № 313/6/99-00-07-03-02-06/ІПК	У кредитора. При списанні дебіторської заборгованості платник податку (покупець) втрачає право на сформований за передоплатою податковий кредит. Відкоригувати ПК у періоді списання, якщо і говорити про коригування то: - якщо придбання до 01.07.2015 р. – «-» ПК за бухдовідкою; - якщо після 01.07.2015 р. - шляхом нарахування компенсуючих податкових зобов'язань з ПДВ за п. 198.5 ПКУ ІПК ДФС від 23.07.2018 р. № 3236/6/99-99-15-03-02-15/ІПК ІПК ГУ ДФС у Дніпропетровській обл. від 22.08.2017 р. № 1707/ІПК/04-36-12-32-20: У дебітора. Коригування ПЗ за РК – перетворилася заборгованість на безповоротну фіндопомогу. ІПК ДПСУ від 31.01.2020 р. № 386/6/99-00-07-03-02-06/ІПК

Списання заборгованості фізособи - ПДФО та ВЗ

Прощення боргу до спливу строку позовної давності

Основна сума боргу (кредиту) платника податку, прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням, **не пов'язаним з процедурою банкрутства, до закінчення строку позовної давності** вважається додатковим благом і включається до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу якщо його сума **перевищує 25% від однієї мінзарплати** (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного року (пп. «д» пп. 164.2.17 ПКУ). Для **2022 р. – понад 1 625 грн.** Якщо кредитор прийняв рішення про прощення боргу та **повідомив** боржника-фізособу про прощення боргу, то підприємство має відобразити таке «прощення» з ознакою доходу:

- «**126**» - на суму перевищення (**1 625 грн - для 2022 р.**);
- «**189**» - не більше 25% мінзарплати (**1625 грн**) (ЗІР 103.25).

Водночас він звільняється від обов'язку утримувати ПДФО та військовий збір із доходу боржника. Фізособа, якій простили борг (про що його сповістили), має самостійно сплатити податки. **Повідомляє кредитор про прощення шляхом направлення рекомендованого листа з повідомленням про вручення або шляхом укладення відповідного договору, або надання повідомлення боржнику під підпис особисто про прощення (анулювання) боргу.** Інакше (якщо підприємство не повідомило фізособу про прощення боргу) — згідно з пп. 14.1.180 ПКУ, воно зобов'язане виконати всі функції податкового агента, у т.ч. утримати й перерахувати до бюджету необхідні податки (лист ДФСУ від 18.12.2015 р. №27262/6/99-99-17-03-03-15).

Див. ІПК від 09.06.2017 р. №563/ІПК/02-32-13-08, лист ДФС від 17.03.2017 № 3637/Б/99-99-13-02-03-14, лист ДФС від 03.01.2017 № 6/Я/99-99-13-02-03-14)

Безнадійність боргу через сплив строку позовної давності

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку включається сума заборгованості платника податку за укладеним ним цивільно-правовим договором, **за якою минув строк позовної давності** та яка перевищує суму, що становить 50% місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року (пп. 164.2.7 ПКУ). **У 2022 р. – 1 240,5 грн.**

Тобто фізособа самостійно сплачує податок із таких доходів та зазначає їх у річній податковій декларації (пп. 164.2.7 ПКУ). Після спливу строку позовної давності фізособа повинна відобразити суму неповерненої позики у своїй річній податковій декларації та сплатити ПДФО.

Ознака доходу при відображенні перевищення «**107**» (лист ДФС від 15.11.2016 р. № 24552/6/99-99-15-02-02-15, ЗІР 103.25).

Зважаючи на те що в разі прощення боргу податківці вимагають обов'язкового повідомлення фізособи про анулювання боргу, то рекомендуємо відправити боржнику лист із повідомленням про те, що у зв'язку зі спливом строку позовної давності сума позики буде списана.

Списана сума в межах **1240,5 грн** у 2022 році не включається до загального річного доходу фізособи, однак також має бути відображена під ознакою доходу «**194**» (ЗІР 103.25)

Інвентаризація витрат та доходів майбутніх періодів

Перевіряють обґрунтованість залишку на дату інвентаризації на рахунку 39 та 69.
Для цього потрібно:

- проаналізувати первинні документи, на підставі яких формувався **кожен об'єкт рахунка 39 та 69**;
- перевірити правильність формування об'єкта витрат та доходів майбутніх періодів;
- перевірити правильність списання об'єкта витрат/доходів майбутніх періодів до складу витрат/доходів за періодами;
- звірити фактичний залишок із залишком за даними бухгалтерського обліку.

Результати перевірки вносяться в акт інвентаризації. Можна скористатися формою № инв-11 (затверджена постановою Держкомстату СРСР від 28.12.1989 р. № 241)



Інвентаризація резервів і забезпечень

При інвентаризації забезпечень перевіряються їх правильність і обґрунтованість, створюваних на: виплату відпусток працівникам; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань; реструктуризацію, виконання зобов'язань при припиненні діяльності; виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів та інші цілі.

Інвентаризаційна комісія повинна **перевірити не лише наявність** на підприємстві **певного резерву** (забезпечення), а й **визначити відповідність поточного на час інвентаризації розміру** нарахованого **резерву** (забезпечення) **майбутнім витратам підприємства**.

Спеціальної форми акту інвентаризації, який має використовуватися для інвентаризації резервів (забезпечень), зараз не існує. Можна у довільній формі, головне аби були всі обов'язкові реквізити первинного документа (ст. 9 Закону про бухоблік).



Інвентаризація резервів та забезпечень

Хто може не створювати резерви?

Резерви та забезпечення можуть не створювати

- Мікропідприємства, які звітують за формами ф. № 1-мс та № 2-мс
- Платники єдиного податку III групи
- Непідприємницькі товариства

п. 7, пп. 2 п. 2 НП(С)БО 25

Тоді вони визнають відповідні витрати у періоді їх фактичного понесення.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація резервів та забезпечень

Під які відпустки формується резерв?

Резервуються виплати за невідпрацьований час, **які підлягають накопиченню** (тобто перенесенню на наступні звітні періоди).

п. 7 НП(С)БО 26

Накопиченню підлягають виплати: за щорічні відпустки, до яких відносять:
основну відпустку (ст. 6),
додаткову відпустку за роботу зі шкідливими та важкими умовами праці (ст. 7);
додаткову відпустку за особливий характер праці (ст. 8);
додаткову відпустку працівникам, які мають дітей, за наявності підстав, наведених у ст. 19, яка є соціальною та надається щорічно.

Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР

Тільки під ці відпустки і створюється резерв відпусткових.

Інвентаризація резерву відпусток

п. 8.2 Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879

Залишок забезпечення на виплату відпусток, у тому числі відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з цих сум, станом на кінець звітного року визначається за розрахунком, який базується на кількості днів невикористаної працівниками підприємства щорічної відпустки та **середньоденній оплаті праці працівників**
п. 2 листа Мінфіну від 15.02.2013 р. № 31-08410-07/23-357/246

Тож такий залишок невикористаних відпусток переноситься у наступний рік (як кредитове сальдо по субрахунку **471** на початок року).



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація резерву відпусток

Розрахунок залишку резерву відпусток за кожним працівником на кінець звітного періоду.

$$\text{Резерв} = 3П_{\text{серден}} \times \text{Відпус}_{\text{невик}} \times K_{\text{ЄСВ}},$$

де:

$3П_{\text{серден}}$ — середньоденна зарплата $3П_{\text{серден}} = 3П : (К - С - В)$

$3П$ — фактично нарахована заробітна плата за попередні 12 календарних місяців або за фактично відпрацьований період (з 1-го по 1-ше число), якщо працівник відпрацював менше року;

$К$ — кількість календарних днів у звітному періоді;

$С$ — кількість святкових і неробочих днів (ст. 73 КЗпП);

$В$ — кількість днів, протягом яких працівник відповідно до чинного законодавства або з інших поважних причин не працював і за ним не зберігався заробіток;

$\text{Відпус}_{\text{невик}}$ — кількість невикористаних днів відпустки;

$K_{\text{ЄСВ}}$ — коефіцієнт, що збільшує резерв відпусток на суму нарахованого ЄСВ (на зарплату працівників - осіб з інвалідністю — 8,41%, на зарплату решти працівників — 22,0%).

Середньоденну зарплату визначають згідно з Порядком обчислення середньої заробітної плати, затвердженим постановою КМУ від 08.02.1995 р. № 100: фактично нараховану зарплату за 12 місяців, що передують місяцю коригування резерву, ділять на кількість календарних днів у такому періоді (за винятком святкових і неробочих днів).



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація резерву відпусток

Особливості воєнного стану та середньої з/п:

- 1) зміни щодо премій при розрахунку середньої з/п** (із 04.09.2021, після внесення змін, передбачених постановою КМУ від 01.09.2021 № 917, премії, нараховані в поточному місяці за попередні періоди (місяць, квартал, рік), включаються до розрахунку відпусткових «перспективним» способом: починаючи з місяця нарахування і далі протягом тієї кількості місяців, за які їх нараховано
- 2) кількість святкових днів - у 2022 році було всього 3 святкових і неробочих дні** (1 січня, 7 січня та 8 березня).



Інвентаризація резерву відпусток

Особливості воєнного стану та середньої з/п:

- 3) **виключаються із розрахункового періоду** дні, якщо вони не були відпрацьовані з поважної причини і протягом таких днів за працівником не зберігався попередній заробіток (або зберігався частково):
- дні простою не з вини працівника, коли за працівником частково зберігався заробіток, тобто у розмірі $\frac{2}{3}$ установленної працівникові тарифної ставки (окладу). Але, якщо за дні простою підприємство виплачує середній заробіток, тоді дні такого простою не треба виключати із загальної кількості днів у розрахунковому періоді;
 - дні відпустки без збереження зарплати (за будь-якими підставами);
 - режиму неповного робочого тижня, установленого за ініціативою роботодавця. Із розрахунку виключаємо робочі дні, які не були відпрацьовані працівником із цієї причини. Але якщо неповний робочий тиждень установлено працівникові на підставі його заяви (ініціатор — працівник), тоді не відпрацьовані із цієї причини робочі дні залишаємо в розрахунку (п. 1 листа Міністерства економіки від 05.01.2021 № 4709-06/235-07);
 - призупинення дії трудового договору. Це час, коли працівник не працював згідно із законодавством (ст. 13 Закону № 2136) і заробіток за ним не зберігався;
 - відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років (або 6, 16 чи 18 років — згідно з медичним висновком).



Інвентаризація резерву відпусток

Донарахування резерву

Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 471

Зменшення резерву

Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 471 (метод сторно)

або включаємо його до складу доходу звітного періоду

Дт 471 Кт 719



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



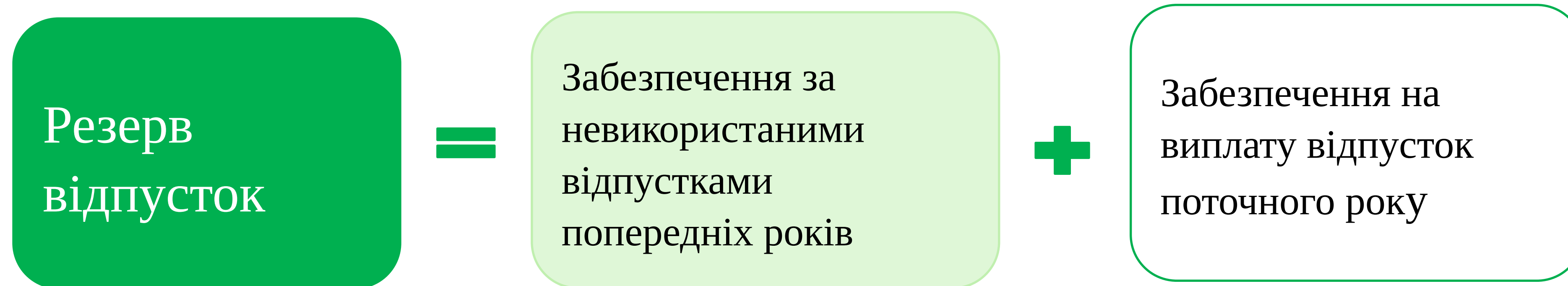
uteka.ua

Інвентаризація резерву відпусток

«Будова» резерву відпусток

Резерв відпусток умовно можна поділити на дві складові:

перехідна (за невикористаними відпустками попередніх років) і поточна



Інвентаризація резерву відпусток

Якщо резерв відпусток не створювався помилково

Якщо підприємство помилково не створювало резерв відпусток (а мало це робити, бо скажімо не належить до винятків – до мікропідприємств), то виправити помилку аби ще й був резерв невикористаних відпусток попередніх років треба через рахунок 44 (за ним мала б пройти сума кредитового сальдо субрахунку 471 на початок року виправлення помилки – **Дт 44 Кт 471**). Адже такі суми — це витрати попередніх років, а не поточного.

роз'яснення на сайті ГУ ДФС у Львівській області

<http://lv.sfs.gov.ua/baner/podatkovy-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/67251.html>



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація готівки, документів та коштів на рахунках

До початку інвентаризації всі касири (інші МВО, відповідальні за збереження коштів на підприємстві) дають розписку (додаток 7 до Положення про касові операції).

В акті інвентаризації наявності готівки вказуються фактичний залишок та залишок за даними обліку і визначається результат інвентаризації (пп. 6.1 р. III Положення № 879).

В акті інвентаризації готівкової іноземної валюти зазначають (пп. 6.1 р. III Положення № 879):

- назву іноземної валюти;
- суму;
- курс НБУ на початок робочого дня інвентаризації;
- суми іноземної валюти в перерахунку на гривні.

В акті інвентаризації грошових документів, бланків документів суворої звітності вносяться дані про:

- назву;
- номер;
- серію;
- номінальну вартість.

Під час проведення інвентаризації готівки в касі інвентаризаційна комісія має скласти Акт про результати інвентаризації наявних коштів, що зберігаються, форма якого затверджена Постановою Правління НБУ «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 29.12.2017 р. № 148.

(у додатку 8 - Акт інвентаризації наявних коштів, що зберігаються, - форма для контролюючого органі).

Надлишок оприбутковують із визнанням доходу **Дт 30 Кт 718, 719**.

Нестачу списують у витрати **Дт 947 Кт 30** з відшкодуванням збитку **Дт 375 Кт 716**.





Інвентаризація на вимогу ДПС

Коли проводиться?

Якщо за результатами такої інвентаризації – нестача, чи виписувати ПН для донарахування ПДВ чи відобразити результат лише на основі ППР.

Інвентаризація на вимогу ДПС

Право вимагати проведення інвентаризації надано контролерам із ДФСУ на підставі пп. 20.1.9 ПКУ.

Звучить воно доволі лаконічно та містить лише одну умову:

*«...вимагати **під час проведення перевірок** від платників податків, що перевіряються, проведення інвентаризації».*

Тож податківці можуть ініціювати проведення інвентаризації тільки під час проведення перевірок.

Як виглядає вимога на проведення інвентаризації?

Якоїсь окремої процедурної норми для такої вимоги немає. Проте, упевнені, що вона повинна бути письмовою – оформляють її контролери у довільній формі (лист ДФС від 13.04.2016 р. № 8191/6/99-99-19-03-02-15).

У який строк проводиться інвентаризація на вимогу податківців?

На практиці трапляється, що податківці надають вимогу про проведення перевірки з формулюванням *«провести інвентаризацію негайно»*. Абз. 6 п. 7 р. І Положення № 879 говорить, що інвентаризація на вимогу контролюючого органу має розпочатися *«...у термін, зазначений у належним чином оформленому документі <...>, але не раніше дня отримання підприємством відповідного документа»*. Зрозуміло, що акти інвентаризації контролери бажають бачити до завершення перевірки.



Інвентаризація на вимогу ДПС

Якщо відмовитися виконувати вимогу податківців щодо інвентаризації?

Штрафів за це не передбачено, але якщо не виконати вимогу, податківці можуть застосувати адміністративний арешт майна суб'єкта господарювання. Адміністративний арешт може бути повним або умовним (п. 94.5 ПКУ). А який із них обрати — лишається на розсуд податківців. Це підтвердив і ВАСУ в листі від 02.02.2011 р. № 149/11/13-11.

Що контролери можуть вимагати проінвентаризувати?

За пп. 20.1.9 ПКУ податківці в ході перевірки можуть вимагати провести інвентаризацію: основних засобів; товарно-матеріальних цінностей; коштів.

При цьому не усі-усі, а саме ті, які пов'язані з предметом перевірки. Принаймні з таким висновком погоджується суд (ухвала Одеського апеляційного суду від 01.03.2016 р. у справі № 815/5226/15 <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56278345>).

Чи податківці мають бути присутніми при інвентаризації

Процедура інвентаризації за ініціативою контролерів нічим не відрізняється від звичної.

Бути в складі інвентаризаційної комісії, податківці не можуть. Тобто самі підраховувати чи перевіряти стан об'єктів не вправі. А от бути присутніми — цілком можливо. Але не обов'язково мають бути присутніми (рішенні Запорізького окружного адміністративного суду від 23.04.2018 р. у справі № 808/318/18 <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74509644>).

Єдиний виняток містить п. 230.12 ПКУ, де представник контролюючого органу на акцизному складі може брати участь у проведенні інвентаризації сировини, спирту етилового, горілки та лікєро-горілочаних виробів і марок акцизного податку.



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua



uteka.ua

Інвентаризація за ініціативою ДПС

У разі якщо на момент перевірки платника податку контролюючим органом в акті вибіркової (часткової) інвентаризації, проведеної платником податку на вимогу такого органу, виявлено нестачу придбаних таким платником товарів (крім випадку, якщо така нестача обумовлена знищенням внаслідок дії обставин непереборної сили, що підтверджується відповідно до законодавства), для цілей розділу V цього Кодексу **такі товари вважаються використаними платником податку в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку.**

п. 198.5 ПКУ

ППР В4 - Зменшено від'ємне значення з ПДВ.

У разі завищення суми від'ємного значення, яка зараховується до складу податкового кредиту з ПДВ наступного періоду, суму, зазначену в ППР «В4», відображають зі знаком «—» у ряд. 16.3 декларації за той звітний період, у якому було узгоджено ППР



Інвентаризація за ініціативою ДПС

1. Варто переглянути чи в акті перевірки, чи у ППР не вказано про необхідність складання ПН.
2. Вважаємо, підприємство має виписати ПН як на товари, використані не в господарстві, але окремо у декларації не відображати, бо донарахування ПЗ відображено на основі ППР.

Якщо виписувати ПН – яким періодом: місяцем інвентаризації (виявлення нестачі) чи місяцем ППР (якщо це різні періоди)?

За загальними правилами – місяцем виявлення нестачі. Однак для відсутності розходжень з декларацією, місяцем ППР... (але це суперечитиме нормам ПКУ щодо періоду складання ПН)





**Ваші
запитання**



Мирного неба!
Все буде Україна!